จังหวัดพิษณุโลก

PROVINCE PHITSANULOK

ข้อกำหนดการวิเคราะห์ชุดข้อมูลสำหรับประเด็นสำคัญ

>>> สาธารณภัย

สำนักงานสถิติจังหวัดพิษณุโลก

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

ข้อกำหนดการวิเคราะห์ชุดข้อมูลสำหรับประเด็นสาธารณภัย

ตัวชี้วัดความสำเร็จของการจัดทำชุดข้อมูลด้านสาธารณภัย เพื่อสนับสนุนการจัดทำสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจของจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

จังหวัดพิษณุโลก

คำนำ

เอกสาร "ข้อกำหนดการวิเคราะห์ชุดข้อมูลสำหรับประเด็นสาธารณภัย" จัดทำขึ้นเพื่อเป็นกรอบแนวทางขับเคลื่อนการจัดทำชุดข้อมูลประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 เพื่อสนับสนุนการจัดทำชุดข้อมูลและสารสนเทศประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารจังหวัด ในการรับมือกับสถานการณ์ภัยพิบัติที่มีความไม่แน่นอนสูง เนื้อหาในเอกสารมุ่งเน้นการวิเคราะห์กระบวนงานและชุดข้อมูลสำคัญที่ครอบคลุมทั้งภัยธรรมชาติ รวมถึงสาธารณภัยอื่น ๆ เช่น อุบัติภัย โดยบูรณาการตามกรอบสถิติด้านภัยพิบัติสากล (DRSF) ซึ่งเชื่อมโยงกับหมุดหมายที่ 11 ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13

สำนักงานสถิติจังหวัดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้ จะเป็นเครื่องมือให้ ส่วนราชการในจังหวัดนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำบัญชีข้อมูลและพัฒนาสารสนเทศในรูปแบบแผนภาพ (Visualization) เพื่อให้การวางแผน ป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยเป็นไปอย่างมีเอกภาพ ทันต่อสถานการณ์ และนำไปสู่การสร้างความปลอดภัยที่ยั่งยืนแก่ประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง

สำนักงานสถิติจังหวัดพิษณุโลก
สิงหาคม 2569

สารบัญ

คำนำ 2
สารบัญ 3
1. เอกสาร/รายงานที่ปรับแก้ 4
2. บทนำ 4
3. วัตถุประสงค์ 5
4. คำนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง 6
5. แผนการดำเนินงาน 10
6. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น 10
7. แนวทางการแก้ปัญหาหรือการพัฒนา 12
8. กลุ่มบุคคลหรือบุคคลที่ได้รับประโยชน์ 14
9. เป้าหมายและหมุดหมาย 15
10.การวิเคราะห์ประเด็นการพัฒนาจังหวัดภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดที่เป็นปัจจุบัน ที่สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในระดับจังหวัด 25
11.เป้าหมายและหมุดหมายตามแผนพัฒนาของจังหวัด... พ.ศ. 2566 – 2570 27
12.กรอบการดำเนินงานสถิติด้านภัยพิบัติ 27
13.การวิเคราะห์กระบวนงานและชุดข้อมูล 32
14.กำหนดข้อมูลที่ใช้ในการแก้ปัญหา 34
15.การบูรณาการใช้ชุดข้อมูลจากระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน และ ระบบบัญชีข้อมูลศูนย์ข้อมูล 40
16.บัญชีข้อมูลดิจิทัล 41
17.สถานภาพของระบบบัญชีข้อมูลจังหวัด 47
18.การวิเคราะห์ข้อมูล 48
19.อ้างอิง 50

1. เอกสาร/รายงานที่ปรับแก้

ประเด็นที่ปรับแก้ (Version)	วันที่ปรับปรุง	ผู้ดำเนินการ
(ร่าง) ข้อกำหนดการวิเคราะห์ชุดข้อมูลสำหรับประเด็นสาธารณภัย	12 ธันวาคม 2568	สำนักงานสถิติจังหวัดพิษณุโลก
(ร่าง) ข้อกำหนดการวิเคราะห์ชุดข้อมูลสำหรับประเด็นสาธารณภัย	15 มกราคม 2569	สำนักงานสถิติจังหวัดพิษณุโลก
ข้อกำหนดการวิเคราะห์ชุดข้อมูลสำหรับประเด็นสาธารณภัย	10 สิงหาคม 2569	สำนักงานสถิติจังหวัดพิษณุโลก

2. บทนำ

สถานการณ์ภัยพิบัติมีแนวโน้มเกิดมากขึ้นทั่วโลกและมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและการพัฒนาที่ทำลายระบบนิเวศน์ ที่สร้างความสูญเสียต่อชีวิต ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม คิดเป็นมูลค่ามหาศาลในแต่ละปี ในขณะที่มาตรการรับมือไปจนถึงนโยบายป้องกันเพื่อลดความสูญเสียยังมีช่องว่างและอุปสรรคที่ส่งผลให้สถานการณ์ในหลายพื้นที่ยังต้องเผชิญกับความสูญเสียอย่างต่อเนื่อง คำว่า ภัยพิบัติ (Disaster) ในทางสากล หมายถึง การหยุดชะงักอย่างรุนแรงของการปฏิบัติหน้าที่ของชุมชนหรือสังคม อันเป็นผลจากการเกิดภัยทางธรรมชาติหรือเกิดจากมนุษย์ซึ่งส่งผลต่อชีวิต ทรัพย์สิน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวางเกินกว่าความสามารถของชุมชนหรือสังคมที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวจะรับมือได้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2560)

สำหรับในบริบทของประเทศไทย คำว่า "สาธารณภัย" ได้ถูกนำมาประยุกต์กับแนวคิดเรื่อง ภัยพิบัติตามที่ได้นิยามที่ปรากฏในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติหลักของประเทศไทยในการบริหารจัดการเหตุการณ์ภัยต่าง ๆ ในประเทศไทย กล่าวคือ “สาธารณภัย” หมายถึง“อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณชน ไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุหรือเหตุอื่นใดซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชนหรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย”

จากข้อมูลของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และสำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประกอบกับข้อมูลแผนการจัดการความปลอดภัยและปัจจัยเสี่ยงทางสังคมของปี 2560 จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพระบบสถิติการเกิดภัยพิบัติ 8 ประเภท ได้แก่ อุทกภัย สึนามิ ดินโคลนถล่ม วาตภัย อัคคีภัย ภัยแล้ง การคมนาคมและขนส่ง และภัยจากไฟป่าในช่วง 30 ปีนับแต่ปี 2532-2566 ชี้ให้เห็นว่าอุทกภัยเป็นภัยที่สร้างความเสียหายสูงสุดเกิดขึ้นกว่า 40,000 ครั้ง มีมูลค่าความเสียหายกว่า 166,255 ล้านบาท รองลงมาคือ สึนามิ ที่เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียวแต่มีผู้เสียชีวิตถึง 5,401 คน มูลค่าความเสียหาย 44,491 ล้านบาท

ทั้งนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผ่านการแถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2568 และได้เตรียมดำเนินการขับเคลื่อนภารกิจที่สำคัญเร่งด่วน รองรับนโยบายรัฐบาลครอบคลุมในเรื่อง ภัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภัยความมั่นคง

ภัยเศรษฐกิจ ภัยสังคม และการบริหารภาครัฐ ตามแนวทาง “Quick Win” โดยเน้นให้ความสำคัญกับความโปร่งใสในกระบวนการทำงานทุกขั้นตอน สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งมีเป้าหมายหลักในการแก้ไขปัญหา และลดผลกระทบจากภัยดังกล่าวข้างต้นให้แก่ประชาชน

สำนักงานสถิติแห่งชาติ สังกัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้ดำเนินการจัดทำระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ เพื่อบูรณาการระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงานในระดับพื้นที่ และการใช้ประโยชน์บัญชีข้อมูลภาครัฐในการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล และประเด็นการพัฒนาจังหวัด ตลอดจนเป็นเครื่องมือสำหรับการจัดทำธรรมาภิบาลข้อมูลของหน่วยงาน สอดคล้องกับประกาศคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล เรื่อง ธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ และเป็นไปตาม พ.ร.บ. การบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 มาตรา 4 การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะในช่องทางดิจิทัล และหลักเกณฑ์การประเมินความพร้อมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของหน่วยงานภาครัฐ และเพื่อให้การจัดทำสารสนเทศในระดับจังหวัด มีความเป็นเอกภาพ สอดคล้องนโยบายและสถานการณ์ในปัจจุบัน ประเด็นด้านสาธารณภัยจึงถูกพิจารณา เพื่อจัดทำชุดข้อมูลและนำเสนอสารสนเทศในรูปแบบแผนภาพ สนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร

จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งประสบปัญหาสำคัญด้านสาธารณภัย ได้แก่ ปัญหาภัยแล้ง อุทกภัย วาตภัย ไฟป่า และหมอกควัน ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด ประเด็นการพัฒนาที่ 5 พัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พลังงานอย่างเป็นระบบและยั่งยืน การจัดทำสารสนเทศด้านสาธารณภัยในรูปแบบแผนภาพจึงถูกพิจารณาเป็นเครื่องมือสำคัญ เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร ในการวางแผนเตรียมรับมือ และป้องกันภัยพิบัติอย่างมีเอกภาพและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ดังนั้น เพื่อให้การจัดทำบัญชีข้อมูลจังหวัดเป็นไปตามกฎหมาย ประกาศ และหลักเกณฑ์ ดังกล่าวข้างต้น จึงจำเป็นต้องมีการดำเนินการจัดทำ ปรับปรุง และนำเสนอสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนนโยบายที่สำคัญ โดยจังหวัดพิษณุโลก ได้เลือกชุดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสาธารณภัย ได้แก่ การแก้ไขปัญหาภัยแล้ง อุทกภัย วาตภัย ไฟป่า และหมอกควัน

3. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการแก้ไขปัญหาด้านสาธารณภัย สามารถจัดทำบัญชีข้อมูลของหน่วยงาน สอดคล้องตามมาตรฐานและนำชุดข้อมูลที่จัดทำบัญชีข้อมูล มาวิเคราะห์ และจัดทำเป็นสารสนเทศตอบโจทย์ความต้องการของหน่วยงาน ตลอดจนความต้องการของผู้บริหารในจังหวัดได้
2. เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐเห็นประโยชน์ของบัญชีข้อมูล เพื่อสืบค้น และใช้งานข้อมูลภายในหน่วยงานได้สะดวกขึ้น และสามารถสืบค้น ร้องขอ เข้าถึงข้อมูลข้ามหน่วยงานได้ตามสิทธิ์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์
3. เพื่อให้ภาคเอกชนและประชาชน สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ข้อมูลภาครัฐที่เปิดเผยได้ จากการจัดทำบัญชีข้อมูลของหน่วยงานผ่าน GD Catalog Platform และให้บริการที่เว็บไซต์ https://phitsanulok.gdcatalog.go.th ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว
4. เพื่อให้มีข้อมูลที่สามารถตอบสนองต่อประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัด จังหวัดพิษณุโลกจึงได้เลือกประเด็นสำคัญ (Pain Point) “ด้านสาธารณภัย”

4. คำนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

1) สาธารณภัย หมายถึง อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณชน ไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย (พ.ร.บ. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550)

2) อัคคีภัย หมายถึง ภยันตรายอันเกิดจากไฟที่ขาดการควบคุมดูแล ทำให้เกิดการติดต่อลุกลามไปตามบริเวณมีเชื้อเพลิงเกิดการลุกไหม้ต่อเนื่อง สภาวะของไฟจะรุนแรงมากขึ้น ถ้าการลุกไหม้ที่มีเชื้อเพลิงหนุนเนื่อง หรือมีไอของเชื้อเพลิงถูกขับออกมามากความร้อนแรงก็จะมากยิ่งขึ้น (แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 – 2570)

3) วาตภัย (แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 – 2570)

3.1) ภัยจากพายุหมุนเขตร้อน (Tropical Cyclone Storm) หมายถึง พายุที่ก่อตัวจากหย่อมความกดอากาศต่ำกำลังแรง บริเวณใกล้เส้นศูนย์สูตร ซึ่งมีกระบวนการพาความร้อนเกิดขึ้น อุณหภูมินน้ำทะเลมากกว่า26 องศาเซลเซียสขึ้นไป อากาศไม่เสถียรภาพมีการลอยตัวของอากาศได้ดีและมีความชื้น ไอน้ำจะกลั่นตัวเป็นหยดน้ำเล็ก ๆ ลอยขึ้นลงและจับตัวกันจับตัวกันเป็นเมฆในขณะเดียวกันก็ปลดปล่อยพลังงานความร้อนแฝงออกมาจำนวนมากในชั้นบรรยากาศ นอกจากนี้อากาศที่อุ่นกว่าสิ่งแวดล้อมเหนือพื้นน้ำ เลื่อนลอยขึ้นไปในบรรยากาศทำให้เกิดหย่อมความกดอากาศต่ำบริเวณใกล้พื้นน้ำ เกิดลมหมุนพัดทวนเข็มนาฬิกาเข้าสู่ศูนย์กลาง (บริเวณซีกโลกเหนือ) และลมหมุนตามเข็มนาฬิการเข้าสู่ศูนย์กลาง (บริเวณซีกโลกใต้) แล้วพัฒนาต่อไปเป็นพายุหมุนเขตร้อน (ดีเปรสชั่น พายุโซนร้อน และพายุไต้ฝุ่น บริเวณมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งเรียกตามแหล่งที่เกิดต่อไป ผลกระทบที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดความเสียหายของอาคารบ้านเรือน ต้นไม้ และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เป็นบริเวณกว้างจากความแรงของลมตามแนวศูนย์กลางพายุ ซึ่งขึ้นอยู่กับขนาดและความแรงของพายุแต่ละลูก โดยลมจะแรงบริเวณใกล้ศูนย์กลางของพายุและความเสียหายจะมีมากที่สุด

3.2) ภัยจากพายุฤดูร้อน หมายถึง พายุที่เกิดในช่วงที่มีลักษณะอากาศร้อนอบอ้าวติดต่อกันหลายวันและเมื่อมีอากาศเย็นจากความกดอากาศสูงในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนพัดมาปะทะกับอากาศร้อนจะทำให้กาศร้อนชื้นที่เบากว่าลอยตัวขึ้นเหนืออากาศเย็นอย่างรวดเร็วเกิดเป็นเมฆและพายุฟ้าคะนอง ที่มียอดเมฆสูงมากฤดูร้อนมักเกิดขึ้นและสิ้นสุดลงในช่วงเวลาสั้น ๆ ไม่เกินหนึ่งชั่วโมง และครอบคลุมบริเวณพื้นที่ไม่เกิน 20 - 30 ตารางกิโลเมตรแต่จะมีลมกรรโชกแรงที่เริ่มสร้างความเสียหาย เมื่อมีความรุนแรงลมตั้งแต่ 50 กิโลเมตร ต่อชั่วโมงขึ้นไป

3.3) ภัยจากพายุฝนฟ้าคะนอง หมายถึง ภัยที่เกิดจากพายุลมแรง บางครั้งมีฟ้าผ่า และลูกเห็บตก มักก่อตัวขึ้นในพื้นที่แคบ ๆ และระยะเวลาสั้น ๆ ซึ่งบ่อยครั้งมีความเร็วลมเกินกว่า 100 กิโลเมตรต่อชั่วโมง สร้างความเสียหายแก่พืชผลทางการเกษตร อาคารบ้านเรือน ต้นไม้ และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ

3.4) ภัยจากลูกเห็บ (Hail) หมายถึง ก้อนน้ำลักษณะเหมือนน้ำแข็งที่ตกลงมาจากชั้นบรรยากาศในรูปของแข็ง ซึ่งรูปร่างก้อนน้ำแข็งจะมีรูปร่างไม่แน่นอน เกิดจากละอองหยาดฝนซึ่งเย็นแบบยิ่งยวด (ยังอยู่ใน

สภาพของเหลวที่อุณหภูมิต่ำกว่าจุดเยือกแข็ง) ในเมฆฝน ปะทะกับวัตถุแข็ง เช่น ผงฝุ่น หรือก้อนลูกเห็บ ที่เกาะตัวอยู่ก่อนแล้วและแข็งตัวเกาะรอบวัตถุนั้น ๆ เป็นก้อนน้ำแข็งขนาดเล็กจับกันเป็นก้อนขนาดใหญ่ และลอยตัวขึ้นลงในระยะเวลาหนึ่งเนื่องจากกระแสอากาศพัดขึ้นลง เมื่อก้อนน้ำแข็งเกาะตัวจนเป็นก้อนใหญ่ มีน้ำหนักเกินกว่าที่กระแสอากาศจะพยุงให้ลอยอยู่ได้และตกลงมา

4) ภัยจากอุทกภัย (แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 – 2570)

4.1) อุทกภัย หมายถึง เหตุการณ์ที่มีน้ำท่วมพื้นดินสูงกว่าระดับปกติ ซึ่งมีสาเหตุจาก มีปริมาณน้ำฝนมากจนทำให้มีปริมาณน้ำส่วนเกินมาเติมปริมาณน้ำผิวดินที่มีอยู่ตามสภาพปกติจนเกินขีดความสามารถระบายน้ำของแม่น้ำ ลำคลอง และยังมีสาเหตุมาจากการกระทำของมนุษย์ โดยการปิดกั้นการไหลของน้ำตามธรรมชาติทั้งเจตนาและไม่เจตนา จนเป็นอันตรายต่อชีวิต ทรัพย์สินของประชาชน และสิ่งแวดล้อม สามารถจำแนกตามลักษณะการเกิดได้ ดังนี้

4.2) น้ำท่วมขัง/น้ำล้นตลิ่ง หมายถึง สภาวะน้ำท่วมหรือสภาวะน้ำล้นตลิ่งที่เกิดขึ้นเนื่องจากระบบระบายน้ำไม่มีประสิทธิภาพ มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป อันเป็นผลจากการเกิดฝนตกหนัก ณ บริเวณนั้น ๆ ติดต่อกันเป็นเวลาหลายวัน มักเกิดขึ้นในบริเวณที่ราบลุ่มริมแม่น้ำและบริเวณชุมชนเมืองใหญ่ ๆ น้ำท่วมขังส่วนใหญ่จะเกิดบริเวณท้ายน้ำและแผ่เป็นบริเวณกว้างเนื่องจากไม่สามารถระบายน้ำได้ทัน

4.3) น้ำท่วมฉับพลัน หมายถึง สภาวะน้ำท่วมที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันในพื้นที่เนื่องจากฝนตกหนักในบริเวณพื้นที่ซึ่งมีความชันมาก และมีคุณสมบัติในการกักเก็บน้ำหรือต้านน้ำน้อยหรืออาจเกิดจากสาเหตุอื่น ๆ เช่น เขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำพังทลาย น้ำท่วมฉับพลัน มักเกิดขึ้นหลังจากฝนตกหนัก และมักเกิดขึ้นในบริเวณที่ราบระหว่างหุบเขา ซึ่งอาจจะไม่มีฝนตกหนักในบริเวณนั้นมาก่อนเลย แต่มีฝนตกหนักมากบริเวณต้นน้ำที่อยู่ห่างออกไป การเกิดน้ำท่วมฉับพลันมีความรุนแรงและเคลื่อนที่ด้วยความเร็วมาก โอกาสที่จะป้องกัน และหลบหนีจึงมีน้อย

5) ภัยแล้ง หมายถึง ภัยที่เกิดจากความแห้งแล้งของลมฟ้าอากาศ อันเกิดจากการที่มีปริมาณฝนน้อยหรือฝนไม่ตกเป็นระยะเวลานานและครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ พืช พันธุ์ไม้ต่าง ๆ ขาดน้ำไม่สามารถเจริญเติบโตได้ตามปกติ เกิดความเสียหายและส่งผลกระทบ อย่างกว้างขวาง รุนแรงต่อประชาชนโดยภัยแล้งเกิดจากสาเหตุ ดังนี้

5.1) ฝนแล้ง หมายถึง สภาวะที่มีฝนน้อยหรือไม่มีฝนเลยในช่วงเวลาหนึ่งซึ่งตามปกติจะต้องมีฝน (ภาวะที่ปริมาณฝนตกน้อยกว่าปกติหรือไม่ตกต้องตามฤดูกาล) โดยขึ้นอยู่กับสถานที่และฤดูกาล ณ ที่นั้น ๆ

5.2) ฝนทิ้งช่วง หมายถึง ช่วงที่มีปริมาณฝนตกไม่ถึงวันละ 1 มิลลิเมตรติดต่อกันเกิน 15 วัน ในช่วงฤดูฝนเดือนที่มีโอกาสเกิดฝนทิ้งช่วงสูงคือเดือนมิถุนายนและกรกฎาคม

6) ภาวะน้ำแล้ง หมายถึง สภาวะที่ปริมาณน้ำ ปริมาณการไหลของน้ำหรือระดับน้ำลดลงอย่างต่อเนื่อง จนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืชที่อยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง (พรบ. ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561)

7) การใช้น้ำ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมในทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการอุปโภคบริโภค การรักษาระบบนิเวศ จารีตประเพณี การบรรเทาสาธารณภัย เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยว คมนาคม การประปา การผลิตพลังงาน หรือเพื่อประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะทำให้น้ำมีปริมาณเปลี่ยนไปหรือไม่ก็ตาม (พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561)

8) การจัดการทรัพยากรน้ำ หมายถึง การดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันอย่างบูรณาการเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำและทรัพยากรอื่นที่เกี่ยวข้องในเขตลุ่มน้ำ ไม่ใช่เฉพาะการส่งน้ำหรือเอาไปแจก แต่เป็นการดำเนินการอย่างเป็นระบบและสัมพันธ์กันเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ ได้แก่ ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ปัญหาน้ำท่วม และปัญหาน้ำเสีย ความสำคัญก็คือการจัดการทรัพยากรน้ำ มีเป้าหมายหลัก คือการจัดการเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดจากทรัพยากรน้ำและต้องจัดการควบคู่กับป่าต้นน้ำด้วย ความสำคัญของงานอนุรักษ์ต้นน้ำตอนบนนั้นเปรียบเสมือนแหล่งน้ำธรรมชาติที่สามารถให้น้ำ ต่อพื้นราบหรือพื้นที่ตอนล่างได้มากพอตลอดเวลา และมีคุณภาพดีตามที่ต้องการในกรณีที่พื้นที่ป่าถูกทำลายน้ำอาจไม่ถูกเก็บไว้ในดินมักก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง และการมีน้ำมากเกินไปในฤดูฝนซึ่งจะแปรสภาพอุทกภัยโดยเฉพาะในเขตร้อน นักจัดการลุ่มน้ำจำต้องมีการสร้างอ่างหรือเขื่อนเก็บน้ำ เพื่อทดแทนดินที่ไม่สามารถเก็บน้ำได้ อ่างหรือเขื่อนอาจจะมีการยกเลิกไป ถ้ามีการพัฒนาที่ดินให้มีสมรรถภาพในการเก็บน้ำได้ อย่างไรก็ตามการสร้างอ่างหรือเขื่อนเก็บน้ำเพื่อเอาไว้ใช้สอยเป็นหลักประกันในการมีน้ำใช้สอยได้ตามเวลาที่ต้องการ อีกทั้งยังช่วยให้น้ำที่มีตะกอนปนอยู่ใสสะอาดขึ้นทำให้สามารถนำน้ำมาใช้ได้และลดต้นทุนในการทำความสะอาดน้ำ (กรมทรัพยากรน้ำ, 2563)

9) ฤดูกาลเกิดภัยแล้ง หมายถึง ช่วงที่จะสามารถเกิดภัยแล้งได้ โดยจะเกิดขึ้น 2 ช่วง ได้แก่

9.1) **ช่วงฤดูหนาวต่อเนื่องถึงฤดูร้อน** ซึ่งเริ่มจากครึ่งหลังของเดือนตุลาคม เป็นต้นไป จนกระทั่งเข้าสู่ฤดูฝนในช่วงกลางเดือนพฤษภาคมของ ปีถัดไป ซึ่งภัยแล้งลักษณะนี้จะเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี

9.2) **ช่วงกลางฤดูฝน** ประมาณปลายเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม จะมีฝนทิ้งช่วงเกิดขึ้น ภัยแล้งลักษณะนี้จะเกิดขึ้นเฉพาะท้องถิ่นหรือบางบริเวณ บางครั้งอาจครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้างเกือบทั่วประเทศ

10) ภัยหนาว หมายถึง ภัยที่เกิดจากสภาพอากาศที่มีความหนาวจัด อุณหภูมิต่ำกว่า 8 องศาเซลเซียส และลดลงต่อเนื่องซึ่งประชาชนได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงและกว้างขวาง

11) ภัยจากโรคระบาดในมนุษย์ หมายถึง ภัยจากโรคซึ่งปรากฏขึ้นในประชากรกลุ่มหนึ่งในระยะเวลาหนึ่ง ในอัตราที่สูงขึ้นมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ โดยเทียบกับประวัติการเกิดโรคในอดีตโรคนั้นอาจเป็นโรคติดต่อทางสัมผัส หรือไม่ก็ได้ แต่ส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งในพื้นที่เกิดโรคระบาดและพื้นที่ใกล้เคียง

12) ภัยจากโรคระบาดสัตว์ หมายถึง ภัยที่เกิดจากโรคซึ่งปรากฏขึ้นในประชากรสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์ป่าโดยเป็นโรคติดต่อทั้งในสัตว์ชนิดเดียวกัน ต่างชนิดกัน รวมถึงการติดต่อมาสู่คน ในระยะเวลาหนึ่ง ในอัตราที่สูงขึ้นมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ โดยเทียบกับประวัติการเกิดโรคในอดีต สร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจ และสุขภาพของประชาชน

13) ภัยจากโรคระบาดสัตว์น้ำ หมายถึง ภัยที่เกิดจากโรคซึ่งปรากฏขึ้นในประชากรสัตว์น้ำ โดยเป็นโรคติดต่อ ทั้งในสัตว์น้ำชนิดเดียวกัน ต่างชนิดกัน รวมถึงการติดต่อมาสู่คน ในระยะเวลาหนึ่ง ในอัตราที่สูงขึ้นมากกว่าที่คาดการณ์ไว้ โดยเทียบกับประวัติการเกิดโรคในอดีต สร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจและสุขภาพของประชาชน

14) ภัยจากการระบาดของศัตรูพืช หมายถึง ภัยที่เกิดจากสิ่งซึ่งเป็นอันตรายแก่พืช เช่น เชื้อโรค พืช แมลง สัตว์ หรือพืชที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่พืช ส่งผลให้ส่วนหนึ่งส่วนใดของพืช เช่น ต้น ตา ตอ แขนง หน่อ กิ่ง ใบ ราก เหง้า หัว ดอก ผล เมล็ด เชื้อ และสปอร์ของเห็ด ไม่ว่าที่ยังทำพันธุ์ได้หรือตายแล้ว และให้หมายความรวมถึง ตัวห้ำ ตัวเบียน ตัวไหม ไข่ไหม รังไหม ผึ้ง รังผึ้ง และจุลินทรีย์ จนส่งผลกระทบในวงกว้างต่อเศรษฐกิจ สังคมและประชาชน

15) ภัยจากไฟป่าและหมอกควัน หมายถึง ภัยที่เกิดจากไฟป่าไม่ว่าจะจากสาเหตุใดก็ตาม เกิดขึ้นในป่าธรรมชาติหรือสวนป่าก็ตาม แล้วลุกลามไปได้โดยอิสระปราศจากการควบคุม ตลอดจนส่งผลให้เกิดฝุ่น ควัน และอนุภาคขวนลอยในบรรยากาศ ภายใต้กระแสลมอ่อน และอากาศไม่สามารถลอยตัวขึ้นไปในบรรยากาศได้ ทำให้เกิดอันตรายต่อทรัพย์สินและสุขภาพของประชาชน

16) ภัยจากการคมนาคม หมายถึง ภัยจากอุบัติเหตุจากการจราจรทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ภัยจากระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่ ภัยจากกระบวนการขนส่งสารเคมีและวัตถุอันตราย และภัยจากการรั่วไหล ของน้ำมันและวัตถุอันตรายในแหล่งน้ำรวมถึงการเททิ้งน้ำมันหรือของเสียในแม่น้ำหรือทะเล

17) ภัยจากการก่อวินาศกรรม

17.1) ภัยจากการก่อวินาศกรรม หมายถึง ภัยที่เกิดจากการกระทำใด ๆ อันเป็นการมุ่งทำลายทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐหรือสิ่งอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการรบกวน ขัดขวาง หน่วงเหนี่ยว ระบบการปฏิบัติงานใด ๆ ตลอดจนการประทุษร้ายต่อบุคคลอันเป็นการก่อให้เกิดความปั่นป่วนทางการเมือง การเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ โดยมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของรัฐ

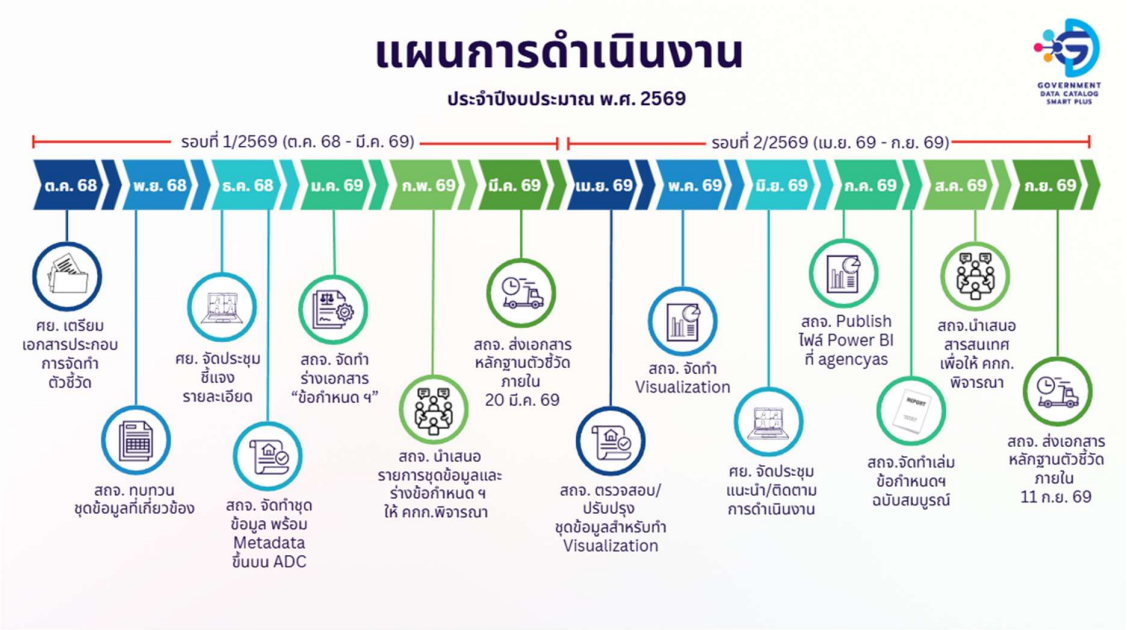
17.2) ภัยจากการก่อการร้าย หมายถึง ภัยที่เกิดจากการกระทำใด ๆ ที่สร้างความปั่นป่วนให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัว หรือเพื่อขู่เข็ญหรือบีบบังคับรัฐบาล หรือองค์การระหว่างประเทศให้กระทำหรือละเว้นกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด อันก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินที่สำคัญ

17.3) ภัยจากการก่อการร้ายสากล หมายถึง ภัยที่เกิดจากการปฏิบัติการของบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ที่มุ่งหวังผลตามเงื่อนไขข้อเรียกร้องทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งส่วนใหญ่จะปฏิบัติการล่วงล้ำเขตแดน หรือเกี่ยวพันกับชาติอื่น การกระทำนั้นอาจเป็นไปโดยเอกเทศ ปราศจากการสนับสนุนจากรัฐใด ๆ หรือมีรัฐใดรัฐหนึ่ง สนับสนุนรู้เห็นก็ได้ เมื่อเกิดขึ้นย่อมมีผลกระทบโดยตรงต่อผลประโยชน์ของชาติ พันธกรณีระหว่างประเทศ นโยบาย ของชาติทั้งด้านการเมืองและการป้องกันประเทศ การเศรษฐกิจและสังคมจิตวิทยาชื่อเสียง และเกียรติภูมิของชาติ

18) ความเสียหาย หมายถึง ทรัพย์สินทางกายภาพ เช่น อาคารและส่วนประกอบ โครงสร้างพื้นฐาน สินค้าที่เก็บไว้ในคลัง และทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายทั้งหมดหรือบางส่วน โดยความเสียหายอาจเกิดขึ้น

ระหว่างหรือภายหลังจากประสบเหตุการณ์ภัยในทันทีความเสียหายถูกวัดในเชิงกายภาพและคิดคำนวณด้วยมูลค่าทดแทนเป็นตัวเงิน (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2560)

5. แผนการดำเนินงาน

รูปที่ 1 แผนการดำเนินงาน

หมายเหตุ : กิจกรรมอาจปรับเปลี่ยนตามแผนการดำเนินงานของจังหวัด

6. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

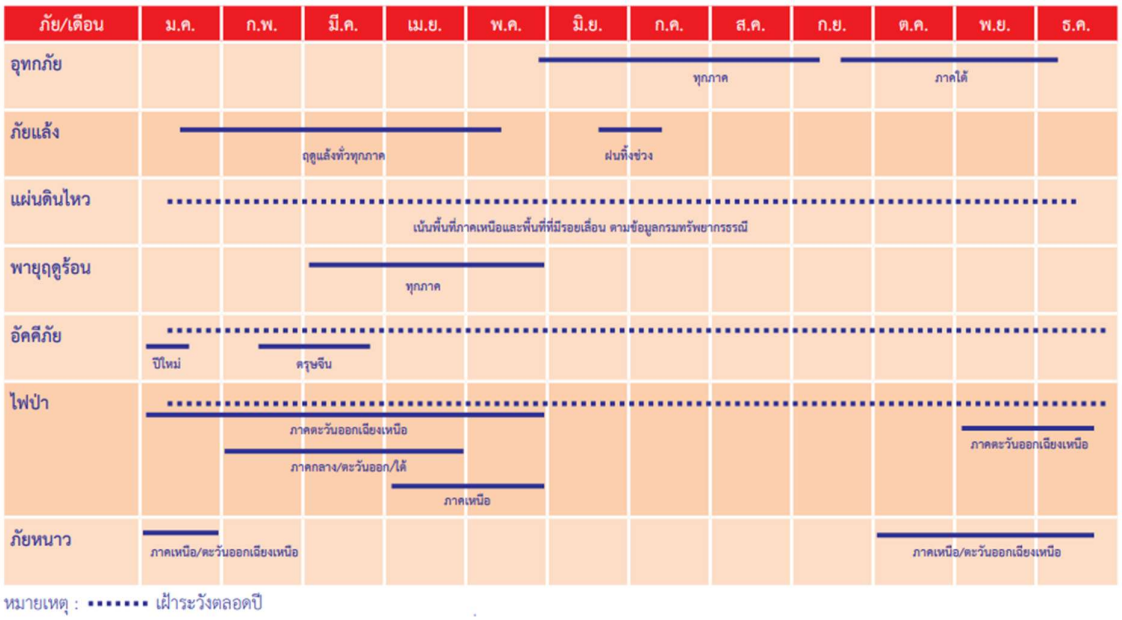
ด้วยสถานการณ์ภัยที่เกิดขึ้นเป็นประจำโดยแบ่งตามห้วงเวลาของการเกิดภัยนั้น ๆ ในรอบ 1 ปีซึ่งมีทั้งภัยที่สามารถคาดการณ์ได้หรือสาธารณภัยรูปแบบใหม่และ/หรือ มีรูปแบบที่เปลี่ยนไปจากเดิมเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ซึ่งทำให้คาดการณ์ได้ยากหรือมีความไม่แน่นอนสูง ทั้งนี้จังหวัดพิษณุโลก เผชิญกับภัยพิบัติหลากหลายรูปแบบอย่างต่อเนื่องและยาวนานเป็นประจำทุกปี ได้แก่ ภัยแล้ง อุทกภัย วาตภัย ไฟป่า และหมอกควัน ซึ่งแต่ละภัยมีลักษณะ สาเหตุ และช่วงเวลาเกิด ที่แตกต่างกันดังนี้

1. ภัยแล้ง ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นระหว่างเดือนมกราคม-พฤษภาคม ของทุกปี มีพื้นที่เสี่ยงภัยทุกพื้นที่ทั้ง 9 อำเภอ เนื่องจากการขาดแคลนน้ำเป็นระยะเวลานาน แหล่งน้ำธรรมชาติห้วย หนอง คลอง บึง และแหล่งกักเก็บน้ำในเทือกสวน ไร่ นา แห้งขอด แหล่งน้ำดิบไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้งานทั้งการอุปโภค-บริโภค และเกษตรกรรม พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด คือพื้นที่นอกเขตชลประทาน และพื้นที่นอกเขตการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาค ส่งผลกระทบอย่างมากต่อการดำรงชีวิต การเกษตร และระบบนิเวศ ในพื้นที่เกิดภัย

2. อุทกภัยหรือน้ำท่วม ถือเป็นภัยธรรมชาติที่ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นพื้นที่ลุ่มต่ำเป็นประจำทุกปี โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝน บริเวณที่ราบลุ่ม

ริมฝั่งแม่น้ำยม แม่น้ำน่าน แม่น้ำวังทอง ลุ่มน้ำแควน้อย ลุ่มน้ำภาค คลองชมพู ลำน้ำเฟี้ย มีความเสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัยในหลายรูปแบบ ทั้งน้ำท่วมฉับพลัน น้ำป่าไหลหลาก และน้ำล้นตลิ่ง ส่วนอำเภอบางระกำน้ำจะท่วมยาวนานหลายเดือน และสถานการณ์คลี่คลายช้า เมื่อเกิดฝนตกหนักถึงมากบริเวณภาคเหนือ จังหวัดพิษณุโลกได้รับผลกระทบรับน้ำเหนือจากจังหวัดสุโขทัยผ่านแม่น้ำยม ซึ่งไม่มีเขื่อนกักเก็บน้ำบริเวณพื้นที่ตอนบนของลุ่มน้ำ โดยสถิติการเกิดอุทกภัยในจังหวัดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

3. วาตภัย เกิดจากพายุฤดูร้อน (Summer Storm) ในช่วงเดือนมีนาคม-พฤษภาคม และพายุมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในช่วงเดือนพฤษภาคม-กันยายน ที่พัดผ่านภาคเหนือและภาคกลางตอนบนของไทย ลักษณะของวาตภัยมักเป็นลมกรรโชกแรง (Downburst) ลมหมุน (Tornado) หรือพายุฝนฟ้าคะนอง ซึ่งมีกำลังลมแรงกระชากอย่างทันทีทันใด ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบ้านเรือน โครงสร้างอาคาร และพืชผลทางการเกษตรในวงกว้าง

รูปที่ 2 ปฏิทินสาธารณภัย
ที่มา: แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 - 2570

4. ไฟป่า และหมอกควัน เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงปลายฤดูแล้ง ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของภาคเหนือและพื้นที่ภูเขาสูงของประเทศไทย สาเหตุหลักมาจากการเผาหมุนเวียนพื้นที่การเกษตร (Shifting Cultivation) การเผาป่าเพื่อหาของป่า การเผาเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ประกอบกับภาวะอากาศแห้งแล้งมาก ความชื้นสัมพัทธ์ต่ำ และมีลมแรง ทำให้ไฟลุกลามอย่างรวดเร็วและควบคุมได้ยาก ส่งผลต่อคุณภาพอากาศ สุขภาพประชาชน และทำลายระบบนิเวศป่าไม้

ผลกระทบจากภัยพิบัติซ้ำซากเหล่านี้ สร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดพิษณุโลกอย่างมหาศาล ทั้งในภาคครัวเรือน เกษตรกรรม และอุตสาหกรรม ดังนี้

1.ภัยแล้ง ส่งผลให้ประชาชนขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและน้ำเพื่อการเกษตร ทำให้พืชผลเสียหาย ผลผลิตลดลง เกษตรกรขาดรายได้ สัตว์เลี้ยงขาดน้ำดื่มและอาหาร ราคาสินค้าเกษตรผันผวน และเกิดปัญหาหนี้สินในภาคเกษตรกรรม

2. อุทกภัย ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบ้านเรือน ทรัพย์สินของประชาชน โครงสร้างพื้นฐานทั้งถนน สะพาน ระบบสาธารณูปโภค พื้นที่เกษตรกรรมถูกน้ำท่วม ส่งผลให้พืชผลเน่าเสีย สัตว์เลี้ยงเสียชีวิต ประชาชนต้องอพยพหนีน้ำ เกิดโรคระบาดจากน้ำท่วมขัง และการคมนาคมขนส่งสินค้าเกษตรติดขัด

3. วาตภัย ทำลายบ้านเรือน หลังคาบ้านปลิวหาย โครงสร้างอาคารเสียหาย ต้นไม้ล้มทับบ้านและยานพาหนะ พืชผลทางการเกษตรโดยเฉพาะผลไม้เสียหาย เสาไฟฟ้าล้ม ระบบไฟฟ้าขัดข้อง และมีผู้บาดเจ็บจากเศษวัสดุที่ปลิวกระจาย

4. ไฟป่า และหมอกควัน ทำลายทรัพยากรป่าไม้และระบบนิเวศ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนจากมลพิษทางอากาศและฝุ่นควัน (PM 2.5) โดยเฉพาะผู้สูงอายุและเด็ก ส่งผลให้ต้นทุนค่ารักษาพยาบาลเพิ่มขึ้น ทัศนวิสัยในการเดินทางลดลง ส่งผลต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สัตว์ป่าสูญเสียที่อยู่อาศัย และความหลากหลายทางชีวภาพลดลง

ผลกระทบรวม จากภัยพิบัติทั้ง 4 ประเภทนี้ส่งผลให้เศรษฐกิจของจังหวัดซบเซา รายได้ประชากรลดลง หนี้สินเพิ่มขึ้น งบประมาณในการฟื้นฟูและบูรณะสูงมาก ประชาชนต้องย้ายถิ่นฐานหางาน และเกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น การเตรียมการแก้ไขปัญหาจึงต้องทำอย่างเร่งด่วนและยั่งยืน โดยผู้บริหารจังหวัดได้มอบนโยบายให้ความสำคัญกับการใช้ระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงานระดับพื้นที่และการบูรณาการข้อมูล เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การจัดทำชุดข้อมูลและสารสนเทศเชิงพื้นที่จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสนับสนุนการตัดสินใจ เพื่อวางแผนป้องกันภัยพิบัติอย่างมีเอกภาพและสอดคล้องกับสถานการณ์จริง

7. แนวทางการแก้ปัญหาหรือการพัฒนา

เนื่องจากความรุนแรงของปัญหาภัยพิบัติซ้ำซากที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารจังหวัดจึงให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วนและยั่งยืน โดยสอดคล้องกับ ประเด็นการพัฒนาจังหวัดที่ 5 พัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พลังงานอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ในแผนพัฒนาจังหวัดพิษณุโลก เพื่อให้เป็นการแก้ปัญหาที่ตรงความต้องการของประชาชนและครอบคลุมทุกภัยพิบัติ จังหวัดพิษณุโลก จึงกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาแยกตามประเภทภัยพิบัติ ดังนี้

7.1 การป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง

เป้าหมาย: ลดจำนวนประชากรที่ประสบภัยแล้ง และลดมูลค่าความเสียหายจากการเกิดภัยแล้ง

แนวทางการดำเนินงาน

1) โครงการก่อสร้างฝายกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตร สร้างฝายกักเก็บน้ำและขุดลอกคลองภายในพื้นที่ เพื่อเป็นแหล่งกักเก็บน้ำ ทำให้ประชาชนมีน้ำใช้ในการทำเกษตรกรรมอย่างเพียงพอ
2) โครงการสร้าง/ขุดลอกแหล่งกักเก็บน้ำ เพื่อการเกษตรและอุปโภค-บริโภค รวมถึงการขุดสระน้ำในไร่นาและแหล่งชุมชน
3) โครงการขุดเจาะบ่อบาดาล ในพื้นที่ที่มีศักยภาพน้ำใต้ดิน เพื่อเป็นแหล่งน้ำสำรองในฤดูแล้ง
4) โครงการก่อสร้าง/ปรับปรุงและขยายเขตระบบประปา ขยายเขตประปาและพัฒนาระบบประปาให้มีประสิทธิภาพและเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน รวมถึงระบบกรองน้ำหมู่บ้านให้ประชาชนได้ใช้น้ำประปาที่สะอาดอย่างทั่วถึง
5) โครงการส่งเสริมการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมระบบชลประทานแบบประหยัดน้ำ เช่น ระบบน้ำหยด การปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อย และการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่เกษตร

6) โครงการพัฒนาระบบเฝ้าระวังและพยากรณ์ภัยแล้ง เพื่อเตรียมความพร้อมและแจ้งเตือนล่วงหน้า

7.2 การป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย

เป้าหมาย: ลดจำนวนประชากรที่ประสบอุทกภัย และลดมูลค่าความเสียหายจากการเกิดอุทกภัย

แนวทางการดำเนินงาน

1) โครงการปรับปรุงระบบระบายน้ำ สร้างและปรับปรุงรางระบายน้ำ ท่อลอดเหลี่ยม และระบบระบายน้ำในชุมชนให้มีประสิทธิภาพ
2) โครงการขุดลอกเหมืองและคลอง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำและลดปัญหาน้ำท่วมขัง
3) โครงการเสริมคันดินป้องกันน้ำท่วม และสร้างผนังกั้นตลิ่งพังในพื้นที่เสี่ยง เพื่อป้องกันน้ำล้นตลิ่งเข้าท่วมชุมชน
4) โครงการสร้างอ่างเก็บน้ำและแก้มลิง เพื่อชะลอน้ำและลดปริมาณน้ำท่วมฉับพลันในพื้นที่ลุ่มต่ำ
5) โครงการฟื้นฟูป่าต้นน้ำ ปลูกป่าและอนุรักษ์ป่าในพื้นที่ต้นน้ำ เพื่อเพิ่มความสามารถในการดูดซับน้ำและชะลอการไหลของน้ำ
6) โครงการปรับปรุงบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน สะพาน และอาคารต่างๆ ให้รองรับสภาวะน้ำท่วม
7) โครงการระบบเตือนภัยน้ำท่วมฉับพลัน ติดตั้งระบบเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าในพื้นที่เสี่ยง

7.3 การป้องกันและแก้ไขปัญหาวาตภัย

เป้าหมาย: ลดจำนวนประชากรที่ประสบวาตภัย และลดมูลค่าความเสียหายจากการเกิดวาตภัย

แนวทางการดำเนินงาน

1) โครงการเสริมสร้างความแข็งแรงของอาคารและบ้านเรือน ส่งเสริมการก่อสร้างบ้านเรือนที่ทนทานต่อลมแรง มีการยึดโครงสร้างหลังคาที่มั่นคง
2) โครงการจัดการต้นไม้ในเขตชุมชน ตัดแต่งกิ่งไม้ที่อ่อนแอหรือเสี่ยงหักโค่น โดยเฉพาะบริเวณใกล้บ้านเรือนและสายไฟฟ้า
3) โครงการซ่อมแซมและเสริมความแข็งแรงระบบสาธารณูปโภค เช่น เสาไฟฟ้า เสาโทรคมนาคม ให้สามารถรองรับแรงลมได้
4) โครงการระบบเตือนภัยพายุ พัฒนาระบบการแจ้งเตือนพายุและลมกรรโชกให้รวดเร็วและทั่วถึง
5) โครงการฝึกอบรมการเตรียมพร้อมรับมือวาตภัย สร้างความรู้ให้ประชาชนในการป้องกันตนเองและทรัพย์สินเมื่อเกิดพายุ
6) โครงการจัดตั้งศูนย์พักพิงฉุกเฉิน สำหรับผู้ประสบภัยในพื้นที่เสี่ยง

7.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า และหมอกควัน

เป้าหมาย: ค่าเฉลี่ยรายปีของปริมาณฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM 2.5) ไม่เกิน 30 มคก./ลบ.ม. และจุดความร้อน (Hot Spot) ลดลง ร้อยละ 2.5

แนวทางการดำเนินงาน

1) พัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะและการจัดการน้ำ เพื่อสร้างความสมดุลแก่ระบบนิเวศ
2) ส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน และการใช้พลังงานทดแทน/พลังงานทางเลือก

3) โครงการสร้างแนวกันไฟ จัดทำแนวกันไฟรอบพื้นที่ป่าและชุมชนในเขตเสี่ยง เพื่อควบคุมการลุกลามของไฟป่า และหมอกควัน
4) โครงการรณรงค์เลิกเผาในพื้นที่การเกษตร ให้ความรู้และส่งเสริมทางเลือกอื่นแทนการเผา เช่น การทำปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุเกษตร
5) โครงการตรวจตราป้องกันไฟป่า และหมอกควัน จัดตั้งหน่วยตรวจการณ์และหน่วยดับไฟป่าและหมอกควันอาสาในพื้นที่เสี่ยง พร้อมอุปกรณ์ดับไฟที่เพียงพอ
6) โครงการปลูกป่าทดแทนและฟื้นฟูพื้นที่ป่าไหม้ เพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศและป้องกันการเกิดซ้ำ
7) โครงการบริหารจัดการการเผาอย่างมีแผน กำหนดพื้นที่และช่วงเวลาที่อนุญาตให้เผาภายใต้การควบคุม
8) โครงการเฝ้าระวังและแจ้งเตือนจุดความร้อน (Hotspot) ใช้เทคโนโลยีดาวเทียมและโดรนในการตรวจจับจุดเพิ่งเกิดไฟ
9) โครงการจัดการคุณภาพอากาศ จัดหาหน้ากากอนามัยและเครื่องฟอกอากาศสำหรับกลุ่มเสี่ยง เช่น เด็กและผู้สูงอายุ

7.5 การบูรณาการข้อมูลและการจัดการภัยพิบัติ

นอกจากแนวทางเฉพาะสำหรับแต่ละภัยแล้ว จังหวัดยังมุ่งเน้นการแก้ปัญหาอย่างบูรณาการ ดังนี้

1) โครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลภัยพิบัติแบบบูรณาการ รวบรวมข้อมูลทั้ง 4 ภัยไว้ในระบบเดียว เพื่อการวิเคราะห์และตัดสินใจที่รวดเร็ว
2) โครงการจัดทำแผนที่เสี่ยงภัยแบบหลายมิติ (Multi-Hazard Map) แสดงพื้นที่ที่เผชิญภัยหลายประเภทพร้อมกัน
3) โครงการฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยพิบัติ (VDPV) ในทุกตำบลเพื่อเป็นกำลังหลักในการรับมือภัยทุกประเภท
4) โครงการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการภัยพิบัติจังหวัด (EOC) เพื่อบูรณาการการทำงานของทุกหน่วยงาน
5) โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดทำแผนป้องกันภัยระดับชุมชนสำหรับทุกภัยพิบัติ

การดำเนินงานตามแนวทางดังกล่าวจะช่วยลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยพิบัติทั้ง 5 ประเภทอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

8. กลุ่มบุคคลหรือบุคคลที่ได้รับประโยชน์

1.1 กลุ่มบุคคลหรือบุคคลที่ได้รับประโยชน์โดยตรง
1) ภาคการเกษตร เช่น กลุ่มเกษตรกรที่ประสบสาธารณภัย
2) ภาคประชาชนที่ประสบสาธารณภัย

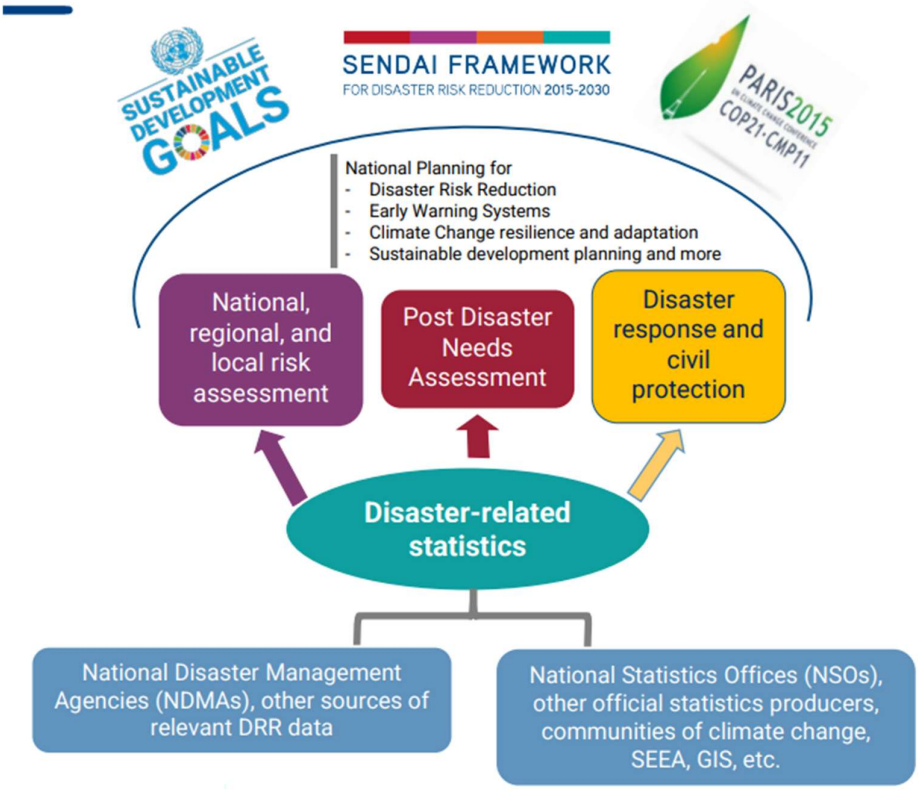
1.2 กลุ่มบุคคลหรือบุคคลที่ได้รับประโยชน์โดยอ้อม
1) ผู้บริหารใช้ในการติดตามผลการพัฒนาตามประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัด เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด
2) หน่วยงานภาครัฐ สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปกำหนดนโยบายตามแผนพัฒนาจังหวัดได้ เช่น สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สำนักงานเกษตรจังหวัด โครงการชลประทานจังหวัด
3) ภาคเอกชนทั้งภาคธุรกิจและภาคอุตสาหกรรม

9. เป้าหมายและหมุดหมาย

9.1 ความเกี่ยวข้องกับกรอบความร่วมมือระดับสากล

ในการยกระดับการบริหารจัดการสาธารณภัยสู่มาตรฐานสากล ปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญ คือ การบูรณาการระหว่าง ยุทธศาสตร์ระดับชาติ และพันธกิจระดับโลก ผ่าน 3 กรอบความร่วมมือหลัก ได้แก่ กรอบเซนไดฯ (Sendai Framework) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และความตกลงปารีส (Paris Agreement) ซึ่งทั้ง 3 กลไกนี้มีความเชื่อมโยงและเกื้อหนุนกันในการวางรากฐานการรับมือกับภัยพิบัติที่ซับซ้อนขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การบูรณาการดังกล่าวไม่เพียงช่วยลดความเปราะบางในทุกระดับ แต่ยังมุ่งเน้นการสร้างระบบฐานข้อมูลและสถิติที่แม่นยำ เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมินความเสี่ยงและการตัดสินใจเชิงนโยบายที่นำไปสู่การสร้างความสามารถในการฟื้นตัวและปรับตัว (Resilience) และความยั่งยืนอย่างแท้จริง เพื่อให้เห็นภาพความเชื่อมโยงที่ชัดเจน จึงสามารถจำแนกบทบาทและแนวทางของแต่ละกรอบความร่วมมือที่มีต่อการจัดการสาธารณภัย ได้ดังนี้

รูปที่ 3 กรอบความร่วมมือหลักในระดับบสากลเพื่อการพัฒนาสถิติที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติ

ที่มา: Updates on the Global Disaster-Related Statistics Framework (G-DRSF) and its linkage to climate processes, 12th Meeting of the Expert Group on Environment and Climate Change Statistics (EG-ECCS)

1. กรอบเซนได (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030) มีเป้าหมายเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงใหม่และลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิม ด้วยมาตรการทางเศรษฐกิจ โครงสร้าง

กฎหมาย สุขภาพ วัฒนธรรม การศึกษา สภาพแวดล้อม เทคโนโลยี การเมือง รวมถึงมาตรการเชิงสถาบันที่มีการบูรณาการและลดความเหลื่อมล้ำ เพื่อป้องกัน และทำให้ความล่อแหลมและเปราะบางต่อภัยพิบัติลดน้อยลง ตลอดจนช่วยให้มีการเตรียมความพร้อมสำหรับการเผชิญเหตุและฟื้นฟูที่ดียิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถรับมือและฟื้นคืนกลับได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 7 เป้าหมายหลักเพื่อติดตามความก้าวหน้า

เป้าหมายที่ 1: อัตราการเสียชีวิตจากภัยพิบัติของโลกลดลงอย่างเป็นรูปธรรม ภายในปี พ.ศ ๒๕๗๓ โดยค่าเฉลี่ยการเสียชีวิตจากภัยพิบัติต่ออัตราการเสียชีวิตของประชากรโลก ๑ แสนคน ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ จะต้องน้อยกว่าค่าเฉลี่ยระหว่างปี ๒๕๔๘ – ๒๕๕๘

เป้าหมายที่ 2: จำนวนผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติของโลกลดลงอย่างเป็นรูปธรรม ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ โดยค่าเฉลี่ยของผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติต่อประชากรโลก ๑ แสนคน ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๗๓ จะต้องน้อยกว่าค่าเฉลี่ยระหว่างปี ๒๕๔๘ – ๒๕๕๘

เป้าหมายที่ 3: ความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่เกิดจากภัยพิบัติโดยตรงลดลงเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติของโลก ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓

เป้าหมายที่ 4: สาธารณูปโภคที่สำคัญ และบริการสาธารณะพื้นฐาน ได้แก่ สถานพยาบาลและสถานศึกษาได้รับความเสียหายจากภัยพิบัติลดลงอย่างเป็นรูปธรรม จากการพัฒนาความพร้อมในการรับมือและฟื้นกลับได้อย่างรวดเร็วเมื่อเกิดภัยพิบัติ ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓

เป้าหมายที่ 5: จำนวนประเทศที่มียุทธศาสตร์ลดความเสี่ยงภัยพิบัติในระดับชาติและระดับท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓

เป้าหมายที่ 6: มีการยกระดับการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศแก่ประเทศกำลังพัฒนาด้วยการให้การสนับสนุนการดำเนินการตามกรอบนี้ในระดับชาติที่เพียงพอและยั่งยืน ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓

เป้าหมายที่ 7: ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าและข้อมูลความเสี่ยงภัยพิบัติเพิ่มมากขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ (สำนักวิจัยและความร่วมมือระหว่างประเทศ)

2. เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป้าหมายระดับโลก 17 ข้อที่สหประชาชาติ (UN) กำหนดขึ้นในปี ค.ศ. 2015 เพื่อเป็นกรอบการพัฒนาโลกอย่างยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมให้สำเร็จภายในปี ค.ศ.2030 โดย**เป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับสาธารณภัย** ประกอบด้วย 3 เป้าหมายหลัก ดังนี้

เป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจน

เป้าหมายย่อย 1.5: ภายในปี พ.ศ. 2573 สร้างภูมิต้านทานให้กับผู้ที่ยากจนและอยู่ในสถานการณ์เปราะบาง รวมทั้งลดความเสี่ยงและความล่อแหลมต่อภาวะสภาพอากาศผันผวนรุนแรง การเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม และภัยพิบัติ

เป้าหมายที่ 11 เมืองและชุมชนที่ยั่งยืน

เป้าหมายย่อย 11.5: ลดจำนวนผู้เสียชีวิตและผู้ที่ได้รับผลกระทบตลอดจนลดความสูญเสียโดยตรงทางเศรษฐกิจเทียบเคียงกับ GDP ของโลก ที่เกิดจากภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงภัยพิบัติที่เกี่ยวกับน้ำ โดยมุ่งเป้าปกป้องคนจนและคนที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบางภายในปี พ.ศ. 2573

เป้าหมายย่อย 11.b: ภายในปี พ.ศ. 2563 เพิ่มจำนวนเมืองและกระบวนการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ที่เลือกใช้และดำเนินการตามนโยบายและแผนที่บูรณาการเพื่อนำไปสู่ความครอบคลุม ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร การลดผลกระทบ และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีภูมิต้านทานต่อภัยพิบัติและให้พัฒนาและดำเนินการตามการบริหารความเสี่ยงจากภัยพิบัติแบบองค์รวมในทุกระดับ โดยเป็นไปตามกรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยง

เป้าหมายที่ 13 การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เป้าหมายย่อย 13.1: เสริมภูมิต้านทานและขีดความสามารถในการปรับตัวต่ออันตรายและภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับภูมิอากาศในทุกประเทศ

เป้าหมายย่อย 13.2: บูรณาการมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการวางแผนระดับชาติ

เป้าหมายย่อย 13.3: พัฒนาการศึกษา การสร้างความตระหนักรู้ และขีดความสามารถของมนุษย์และของสถาบันในเรื่องการลดผลกระทบและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการเตือนภัยล่วงหน้า (SDG MOVE)

3. ความตกลงปารีส (Paris Agreement /COP21) คือ ข้อตกลงระหว่างประเทศภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) ที่ได้รับการรับรองในการประชุม COP21 ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2558 และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 โดยมีเป้าหมายจำกัดการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลกให้ต่ำกว่า 2°C และพยายามจำกัดให้ไม่เกิน 1.5°C เมื่อเทียบกับยุคก่อนอุตสาหกรรม โดย**มาตราที่เกี่ยวข้องกับสาธารณภัย** ประกอบด้วย 2 มาตราหลัก ดังนี้

มาตรา 7 การปรับตัว (Adaptation)

ความตกลงปารีสกำหนดเป้าหมายระดับโลกด้านการปรับตัว ได้แก่ การเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัว การเสริมสร้างความยืดหยุ่น และการลดความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศภายใต้บริบทของเป้าหมายด้านอุณหภูมิของความตกลง โดยมุ่งเสริมสร้างความพยายามในการปรับตัวระดับชาติอย่างมีนัยสำคัญ รวมถึงการสนับสนุนและความร่วมมือระหว่างประเทศ ความตกลงนี้ตระหนักว่าการปรับตัวเป็นความท้าทายระดับโลกที่ทุกฝ่ายต้องเผชิญ ภาคีทุกฝ่ายควรมีส่วนร่วมในการปรับตัว รวมถึงการจัดทำและดำเนินแผนการปรับตัวแห่งชาติ (National Adaptation Plans) และควรจัดส่งและปรับปรุงรายงานการปรับตัว (Adaptation Communication) เป็นระยะ ซึ่งระบุถึงลำดับความสำคัญ ความต้องการ แผนงาน และการดำเนินการ ทั้งนี้ ความพยายามในการปรับตัวของประเทศกำลังพัฒนาควรได้รับการยอมรับ

มาตรา 8 การสูญเสียและความเสียหาย (Loss and Damage)

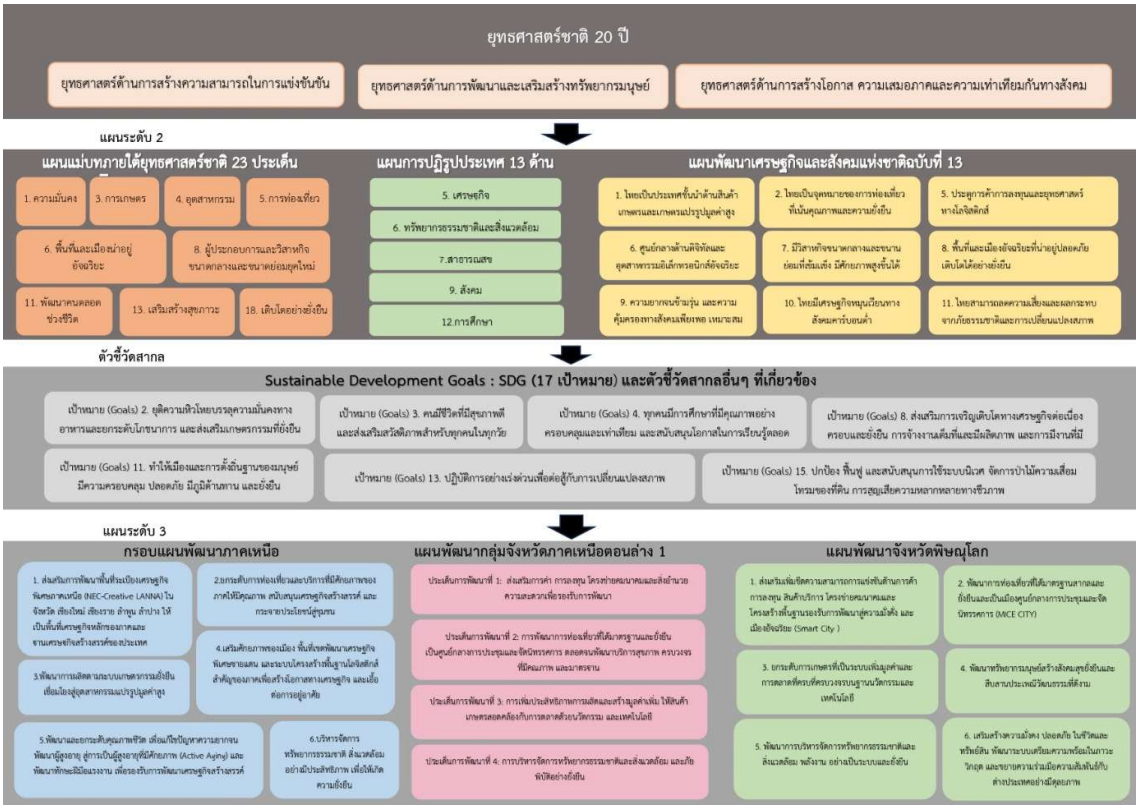
ความตกลงปารีสตระหนักถึงความสำคัญของการหลีกเลี่ยง ลดผลกระทบ และจัดการกับการสูญเสียและความเสียหายที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบด้านลบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึง

เหตุการณ์สภาพอากาศสุดขั้วและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างช้าๆ ตลอดจนบทบาทของการพัฒนาที่ยั่งยืนในการลดความเสี่ยงจากการสูญเสียและความเสียหาย ภาคีต่างๆ จะต้องเพิ่มพูนความเข้าใจ การดำเนินการ และการสนับสนุน รวมถึงผ่านกลไกระหว่างประเทศวอร์ซอ (Warsaw International Mechanism) บนพื้นฐานของความร่วมมือและการอำนวยความสะดวก ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสูญเสียและความเสียหายจากผลกระทบด้านลบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC)

9.2 ความเกี่ยวข้องกับแผนพัฒนาระดับชาติ

การกำหนดประเด็นสำคัญ (Pain point) ของจังหวัดพิษณุโลก“สาธารณภัย” ที่ถือเป็นอีกหนึ่งปัญหาสำคัญของพื้นที่ โดยแผนพัฒนาจังหวัดได้กำหนดแนวทางและเป้าหมายที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับนโยบายและยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ของแผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ เช่น ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนพัฒนาจังหวัด

Strategy Road Map ความเชื่อมโยงตั้งแต่ยุทธศาสตร์ มาแผนพัฒนาจังหวัด

รูปที่ 4 การเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ระดับประเทศสู่แผนพัฒนาจังหวัดพิษณุโลก

รูปที่ 5 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570)

ทั้งนี้ ความเกี่ยวข้องกับของประเด็นสำคัญ (Pain point) ของจังหวัดพิษณุโลก กับหมุดหมายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) พบว่าประเด็นสำคัญ “สาธารณภัย” สอดคล้องกับ 1 หมุดหมาย ดังนี้

หมุดหมายที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เป้าหมายที่ 1 ลดความเสียหายและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เป้าหมายที่ 2 ลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศลดลง

เป้าหมายที่ 3 สร้างภูมิคุ้มกันจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

<u>กลยุทธ์การพัฒนาที่ 1</u> การป้องกันและลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในพื้นที่สำคัญ

กลยุทธ์การพัฒนาที่ 2	การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพประชาชนและชุมชน ในการรับมือกับภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
กลยุทธ์การพัฒนาที่ 3	การใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
กลยุทธ์การพัฒนาที่ 4	การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติระบบนิเวศเพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
กลยุทธ์การพัฒนาที่ 5	การส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อบริหารจัดการ และลดความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

9.3 ความเกี่ยวข้องกับแผนแม่บทเฉพาะเรื่อง

ในการขับเคลื่อนประเด็นสำคัญ (Pain point) “สาธารณภัย” ของจังหวัดพิษณุโลก ได้ศึกษาห่วงโซ่คุณค่าของประเทศไทย 140 เป้าหมาย แผนแม่บทย่อยภายใต้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (23 ด้าน) ที่สอดคล้องกับประเด็นสำคัญของจังหวัด ประกอบด้วย

ประเด็นที่ 6	**พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ**
แผนแม่บทย่อย: 6.2	การพัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศที่มีการบริหารจัดการจัดการตามแผนผังภูมินิเวศอย่างยั่งยืน
เป้าหมาย 060201	เมืองมีระบบจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษ ที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมและได้มาตรฐาน (รูปที่ 6)

รูปที่ 6 แผนแม่บทย่อย 6.2 การพัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศที่มีการบริหารจัดการจัดการตามแผนผังภูมินิเวศอย่างยั่งยืน เป้าหมาย 060201

ประเด็นที่ 18	**การเติบโตอย่างยั่งยืน**
แผนแม่บทย่อย 18.1	การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว
เป้าหมาย 180102	พื้นที่สีเขียวทุกประเภทเพิ่มขึ้น (รูปที่ 7)

รูปที่ 7 แผนแม่บทย่อย 18.1 การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว เป้าหมาย 180102

ประเด็นที่ 19 **การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ**

แผนแม่บทย่อย 19.1 การพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ

เป้าหมาย 190102 การรับมือกับพิบัติด้านน้ำเพิ่มขึ้น (รูปที่ 8)

รูปที่ 8 แผนแม่บทย่อย 19.1 การพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ เป้าหมาย 190102

แผนแม่บทย่อย 19.2 การเพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบ ในการใช้น้ำอย่างประหยัดรู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล

เป้าหมาย 190202 ระดับความมั่นคงน้ำเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น (รูปที่ 9)

รูปที่ 9 แผนแม่บทย่อย 19.2 การเพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบ ในการใช้น้ำอย่างประหยัดรู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล เป้าหมาย 190203

นอกเหนือจากแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์แล้ว ยังมีแผนบูรณาการในระดับประเทศคือ **แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2570** เพื่อเป็นแผนระดับประเทศในการลดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงการลดผลกระทบในด้านต่าง ๆ ที่เกิดจากสาธารณภัยทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการพัฒนาศักยภาพให้สามารถเผชิญกับภัยคุกคามและภัยธรรมชาติในรูปแบบต่าง ๆ จำเป็นต้องมี การสร้างความรู้ความเข้าใจการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction: DRR) ร่วมกับการแก้ไขปัญหาที่อาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน (Nature-based Solutions : NbS) โดยใช้แนวคิดการปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศ (Ecosystem-based Adaptation) ในการปฏิบัติงานเพื่อการป้องกัน จัดการ และฟื้นฟูธรรมชาติ หรือการปรับเปลี่ยนระบบนิเวศอย่างยั่งยืน จากความท้าทายทางสังคมและการปรับตัว สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีและความหลากหลายทางชีวภาพ (biodiversity) อย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การสร้างการรับรู้ความเข้าใจถึงแนวทางในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้กับทุกภาคส่วน ทั้งองค์กรภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคม ให้มีความตระหนักและมุ่งเน้นการมีส่วนร่วม มีการลงทุนเพื่อการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย และพัฒนาองค์ความรู้โดยใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งในและต่างประเทศมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อที่จะเป็นข้อมูลและเครื่องมือในการกำหนดมาตรการ แนวทางปฏิบัติเพื่อการป้องกันและลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทำให้เกิดการบูรณาการจัดการสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผล และเกิดผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้นเพื่อให้สังคมเกิดภูมิคุ้มกันพร้อมรับมือและฟื้นกลับ อย่างรวดเร็ว ซึ่งแผนดังกล่าวประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการและการประยุกต์ใช้นวัตกรรมด้านสาธารณภัย
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย
ยุทธศาสตร์ที่ 4 การจัดการในภาวะฉุกเฉินแบบบูรณาการ

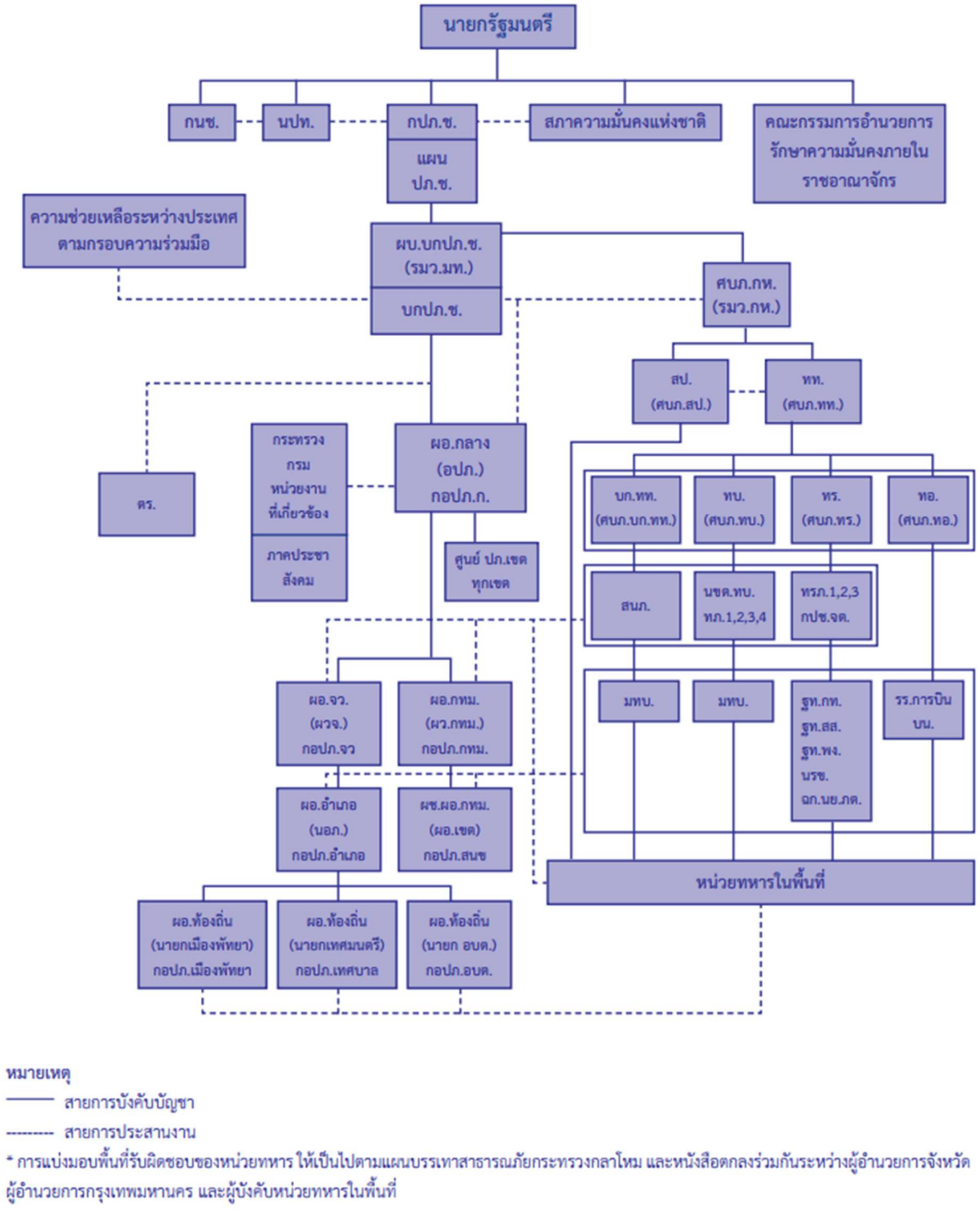
ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน

แผนภาพที่ 2 – 1 แผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map)

รูปที่ 10 แผนที่ยุทธศาสตร์แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2564 – 2570

ทั้งนี้ในการขับเคลื่อนแผนดังกล่าวจำเป็นต้องดำเนินงานร่วมกับหลายหน่วยงานในเชิงบูรณาการ โดยมีแผนผังความเชื่อมโยงการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ดังภาพ

รูปที่ 11 แผนผังความเชื่อมโยงการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานต่างๆ

10. การวิเคราะห์ประเด็นการพัฒนาจังหวัดภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดที่เป็นปัจจุบัน ที่สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในระดับจังหวัด

สำนักงานสถิติจังหวัดในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการสถิติระดับจังหวัด ได้ดำเนินการวิเคราะห์ประเด็นการพัฒนาจังหวัดที่สอดคล้องกับนโยบาย/ยุทธศาสตร์ต่าง ๆ พร้อมทั้งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาในระดับจังหวัด สามารถสรุปความสอดคล้องระหว่างประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา กับประเด็นหมุดหมายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ความสอดคล้องระหว่างประเด็นหมุดหมายตาม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และประเด็นการพัฒนาจังหวัดของแผนพัฒนาจังหวัดฯ

ประเด็นหมุดหมาย แผนฯ 13	ประเด็นการพัฒนาจังหวัด
1. ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง	3. ยกระดับการเกษตรที่เป็นระบบเพิ่มมูลค่า และการตลาดที่ครบวงจรบนฐานนวัตกรรมและเทคโนโลยี
2. ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน	2. พัฒนาการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานสากลและยั่งยืน และเป็นเมืองศูนย์กลางการประชุมและจัดนิทรรศการ (MICE CITY)
3. ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก	-
4. ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง	-
5. ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค	1. ส่งเสริมเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันด้านการค้าการลงทุนสินค้าบริการโครงข่ายคมนาคมและโครงสร้างพื้นฐานรองรับการพัฒนาสู่ความมั่งคั่งและเมืองอัจฉริยะ (Smart City)
6. ไทยเป็นศูนย์กลางด้านดิจิทัลและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะของอาเซียน	-
7. ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้	-
8. ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน	6. เสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินพัฒนาระบบเตรียมความพร้อมในภาวะวิกฤต และขยายความร่วมมือความสัมพันธ์กับต่างประเทศอย่างมีดุลยภาพ
9. ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม	4. พัฒนาทรัพยากรมนุษย์สร้างสังคมสุขยั่งยืนและสืบสานอัตลักษณ์ประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงาม
10. ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ	5. พัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพลังงานอย่างเป็นระบบและยั่งยืน
11. ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	

ประเด็นหมุดหมาย แผนฯ 13	ประเด็นการพัฒนาจังหวัด
12. ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต	-
13. ไทยมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน	-

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ฉบับ พ.ศ. 2566-2570 พบว่า ประเด็นสำคัญ (Pain point) ของจังหวัดพิษณุโลก คือ “สาธารณภัย” โดยมีตัวชี้วัดตามประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ 5 : พัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพลังงานอย่างเป็นระบบและยั่งยืน การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ซึ่งมีความสอดคล้องกับหมุดหมายที่ 11 ไทยสามารถลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เป้าหมายที่ 1 ความเสียหายและผลกระทบจากภัยธรรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศลดลง

ตัวชี้วัดที่ 1.1 จำนวนประชาชนที่เสียชีวิต สูญหาย และได้รับผลกระทบโดยตรงจากภัยธรรมชาติ ลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 จากค่าเฉลี่ย 5 ปี ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ในแต่ละภัย

ตัวชี้วัดที่ 1.2 ความสูญเสียทางเศรษฐกิจจากภัยธรรมชาติโดยตรงต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (รวมถึงความเสียหายที่เกิดกับโครงสร้างพื้นฐานและการหยุดชะงักของการบริการขั้นพื้นฐานที่สำคัญ) ลดลงเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

ตัวชี้วัดที่ 1.3 จำนวนพื้นที่และมูลค่าความเสียหายจากภัยธรรมชาติลดลงเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12

เป้าหมายที่ 2 ความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศลดลง

ตัวชี้วัดที่ 2.1 มีแผนที่แสดงพื้นที่เสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะในพื้นที่สำคัญด้านต่างๆ หรือระดับจังหวัดอย่างครอบคลุม และเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลของมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ

ตัวชี้วัดที่ 2.2 การมีแผนจัดการป้องกันความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่สำคัญ เพิ่มขึ้นอย่างน้อย 3 พื้นที่

ตัวชี้วัดที่ 2.3 การเตือนภัยมีประสิทธิภาพ (ครอบคลุมภัยสำคัญ สามารถเชื่อมโยงระดับพื้นที่ ระดับประเทศ และระดับโลก มีความแม่นยำ ทันต่อเวลา และสามารถเข้าถึงกลุ่มเปราะบางได้)

เป้าหมายที่ 3 สังคมไทยมีภูมิคุ้มกันจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ตัวชี้วัดที่ 3.1 ชุมชน ท้องถิ่น อาสาสมัคร และเครือข่าย ที่สามารถการจัดการความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเบื้องต้นได้ด้วยตนเอง เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 80 ภายในปี 2570 และมีการจัดฝึกอบรมด้านการป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศครอบคลุมทุกพื้นที่ของประเทศ

ตัวชี้วัดที่ 3.2 การมีส่วนร่วมในการส่งข้อมูลจากพื้นที่เกิดภัยเข้าสู่ระบบเตือนภัยส่วนกลาง

ตัวชี้วัดที่ 3.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีองค์ความรู้ และมีแผนในการจัดการด้านภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ตัวชี้วัดที่ 3.4 ประชาชนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากระบบประกันภัยพืชผลทางการเกษตรและ ภัยธรรมชาติ

ตัวชี้วัดที่ 3.5 มีกองทุนเพื่อสนับสนุนการป้องกันและลดผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงการศึกษาวิจัยและเป็นแหล่งเงินรับประกันภัยต่อ

11. เป้าหมายและหมุดหมายตามแผนพัฒนาของจังหวัดจังหวัดพิษณุโลก พ.ศ. 2566 – 2570

ภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดพิษณุโลก 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2570 เป้าหมายการพัฒนาของจังหวัด คือ “เมือง 4 แยกระเบียงเศรษฐกิจ เชื่อมโยงการผลิตและบริการมูลค่าสูงบนฐานสังคมเข้มแข็ง สิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน” ซึ่งจังหวัดพิษณุโลก ได้เตรียมดำเนินการขับเคลื่อนภารกิจที่สำคัญเร่งด่วน รองรับนโยบายรัฐบาลครอบคลุมในเรื่อง ภัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภัยความมั่นคง ภัยเศรษฐกิจ ภัยสังคม และการบริหารภาครัฐ ตามแนวทาง “Quick Win” และลดผลกระทบจากภัยดังกล่าวข้างต้นให้แก่ประชาชน โดยประเด็นสำคัญ (pain point) ของจังหวัดพิษณุโลก เรื่อง สาธารณภัย นั้น ตรงกับประเด็นการพัฒนาที่ 5 พัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พลังงานอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ซึ่งมีแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณภัย โดยมีแผนงาน 2 ด้าน ดังนี้

1. พัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. การจัดการน้ำ การจัดการขยะ และพลังงานที่เป็นระบบและยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาดังกล่าว จังหวัดพิษณุโลก จึงได้กำหนดประเด็น “สาธารณภัย” เป็นประเด็นปัญหาสำคัญของจังหวัด (Pain point)

12. กรอบการดำเนินงานสถิติด้านภัยพิบัติ

กรอบการดำเนินงานสถิติที่ด้านภัยพิบัติ (Disaster-related Statistics Framework: DRSF) คือแนวทางที่พัฒนาโดยคณะกรรมาธิการเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติสำหรับเอเชียและแปซิฟิก (ESCAP) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำสถิติที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติ ซึ่งประกอบด้วยคำอธิบายสำหรับชุดสถิติพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติ แนวทางเชิงระเบียบวิธี และเครื่องมือสำหรับการนำไปปฏิบัติ โดยกรอบนี้ออกแบบมาเพื่อใช้งานโดยหน่วยงานจัดการภัยพิบัติแห่งชาติ (NDMAs) สำนักงานสถิติแห่งชาติ (NSO) และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระดับชาติอื่นๆ เพื่อยกระดับคุณภาพและความสอดคล้องของสถิติ ในการสนับสนุนการติดตามและบรรลุเป้าหมายของกรอบเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558-2573 และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

รูปที่ 12 ความสอดคล้องระหว่างกรอบการดำเนินงานสถิติด้านภัยพิบัติกับกรอบความร่วมมือระดับสากลและแผนระดับประเทศ

ที่มา: Disaster-related Statistics Framework: DRSF, UNESCAP

12.1 กรอบแนวคิดของ DRSF

กรอบแนวคิด DRSF ครอบคลุมสถิติตลอดวงจรการจัดการภัยพิบัติ โดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วงหลัก ดังนี้

รูปที่ 13 กรอบแนวคิดของ DRSF

1. ก่อนเกิดภัยพิบัติ ในช่วงก่อนเกิดภัยพิบัติมุ่งเน้นการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเพื่อประเมินความเสี่ยง โดยวิเคราะห์ว่าภัยอันตรายประเภทใดมีโอกาสเกิดขึ้นในพื้นที่ใด ประชากรและทรัพย์สินใดอยู่ในพื้นที่เสี่ยง รวมถึงปัจจัยที่ทำให้ชุมชนมีความเปราะบางหรือมีความสามารถในการรับมือ ข้อมูลเหล่านี้จะถูกรวบรวมและปรับปรุงอย่างต่อเนื่องก่อนที่ภัยพิบัติจะเกิดขึ้น เพื่อใช้ในการวางแผนป้องกันและเตรียมความพร้อม ประกอบด้วย

1.1) ภัยที่ทำให้เกิดภัยพิบัติแบบฉับพลัน/กระบวนการแบบค่อยๆ ก่อตัวและทำให้เกิดภัยพิบัติ (Hazards) ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับประเภท ความถี่ ความรุนแรง และการกระจายตัวเชิงพื้นที่ของภัยอันตรายต่างๆ ทั้งภัยที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน เช่น แผ่นดินไหว น้ำท่วมฉับพลัน และภัยที่ค่อยๆ ก่อตัว เช่น ภัยแล้ง การกัดเซาะชายฝั่ง

1.2) ความล่อแหลม/สภาวะการเปิดรับต่อความเสี่ยง (Exposure) ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับประชากร ทรัพย์สิน โครงสร้างพื้นฐาน และระบบเศรษฐกิจสังคมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย

1.3) ความเปราะบาง (Vulnerability) ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะและปัจจัยทางกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่ทำให้บุคคล ชุมชน หรือระบบมีความอ่อนไหวต่อผลกระทบจากภัยอันตราย

1.4) ศักยภาพในการจัดการปัญหา (Coping Capacity) ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับความยืดหยุ่นของครัวเรือน ธุรกิจ ชุมชน และประเทศในการรับมือกับแรงกระแทกจากภัยพิบัติ รวมถึงระบบเตือนภัยล่วงหน้า แผนเตรียมความพร้อม และการลงทุนในการลดความเสี่ยง

2. ระหว่างและภายหลังภัยพิบัติ (During and Post-Disaster) สถิติในช่วงระหว่างและภายหลังภัยพิบัติมุ่งเน้นการบันทึกข้อมูลความเสียหายและผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงจากเหตุการณ์ภัยพิบัติ ทั้งในมิติของมนุษย์ วัตถุ เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ข้อมูลเหล่านี้ถูกรวบรวมระหว่างการตอบสนองฉุกเฉินและการประเมินหลังภัยพิบัติ เพื่อใช้ในการวางแผนฟื้นฟูและปรับปรุงการประเมินความเสี่ยงในอนาคต ประกอบด้วย

2.1) ผลกระทบโดยตรงต่อสิ่งแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรม ความเสียหายทางกายภาพที่เกิดขึ้นระหว่างหรือหลังภัยพิบัติโดยตรง ต่อที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม

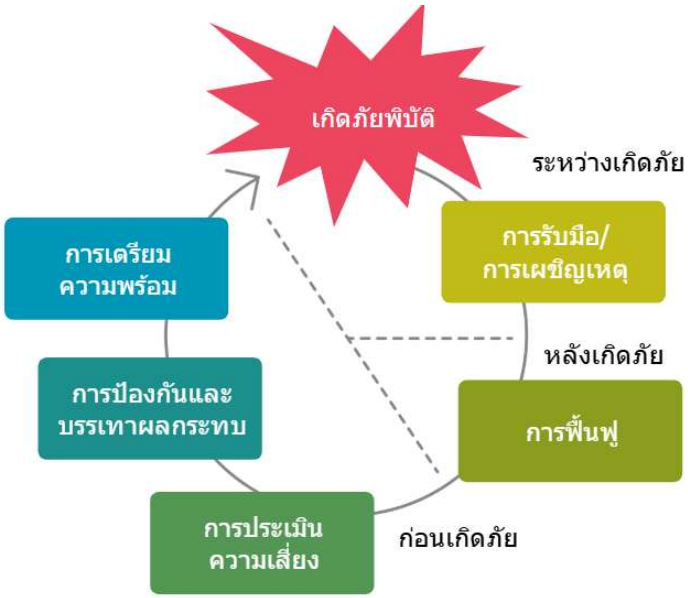
2.2) ผลกระทบโดยตรงต่อมนุษย์ การสูญเสียชีวิต การบาดเจ็บและเจ็บป่วย การพลัดถิ่น การอพยพ และการสูญเสียงานหรือการดำรงชีพ

2.3) ผลกระทบโดยตรงต่อวัตถุและความสูญเสียทางเศรษฐกิจ ความเสียหายต่อที่อยู่อาศัย อาคาร โครงสร้าง เครื่องจักร โครงสร้างพื้นฐานสำคัญ และการหยุดชะงักของบริการพื้นฐาน

2.4) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impacts) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจหรือสภาพสังคมที่ไม่ได้เกิดจากภัยพิบัติโดยตรง แต่เป็นผลสืบเนื่อง เช่น การสูญเสียรายได้จากธุรกิจหยุดชะงัก การลดลงของผลผลิตทางเศรษฐกิจ (ESCAP)

12.2 วงจรการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ

ในแต่ละระยะของกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัตินั้น ต้องการประเภทของข้อมูลที่แตกต่างกัน ทำให้ต้องใช้กลไกและรูปแบบการรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกัน กรอบ DRSF สอดคล้องกับวงจรการจัดการภัยพิบัติ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงกันเป็นวงจร ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

รูปที่ 14 วงจรการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ

ก่อนเกิดภัย (Pre-Disaster)

1. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) เป็นกระบวนการในการกำหนดลักษณะ ขอบเขต และตำแหน่งของความเสี่ยง โดยการวิเคราะห์ความล่อแหลม สภาวะการเปิดรับต่อความเสี่ยง และเงื่อนไขของความเปราะบางต่อภัย และนำเสนอการจัดการรับมือต่อผลกระทบจากภัยพิบัติทุกประเภท การประเมินอย่างครอบคลุมส่งผลให้เกิดความเข้าใจในสถานการณ์ปัจจุบันตลอดจนความต้องการและช่องว่างทางสถิติ รวมถึงการประเมินและการกำหนดหรือการแก้ไขกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ
2. การป้องกันและบรรเทาผลกระทบ (Prevention and Mitigation) มาตรการการป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากภัยพิบัติสามารถช่วยลดความเสี่ยงได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทของภัย โดยครอบคลุมทั้งมาตรการเชิงโครงสร้าง เช่น การสร้างเขื่อนป้องกันน้ำท่วม การเสริมความแข็งแรงของอาคาร และมาตรการที่ไม่ใช่โครงสร้าง เช่น การวางผังเมือง กฎหมายควบคุมอาคาร การจัดการลุ่มน้ำ
3. การเตรียมความพร้อม (Preparedness) การพัฒนาความรู้และศักยภาพโดยรัฐบาล องค์กรที่รับผิดชอบในการเผชิญเหตุและฟื้นฟู ชุมชน และบุคคล เพื่อให้สามารถคาดการณ์ รับมือ และฟื้นฟูจากผลกระทบจากภัยพิบัติที่อาจจะเกิดขึ้น ที่ใกล้เข้ามา หรือที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการจัดทำแผนฉุกเฉิน การฝึกซ้อม ระบบเตือนภัยล่วงหน้า และการสำรองเสบียงและอุปกรณ์

ระหว่างเกิดภัย (During Disaster)

4. การรับมือ/การเผชิญเหตุ (Response) เป็นการดำเนินการโดยทันทีในระยะก่อนเกิดภัย ระหว่างเกิดภัย และหลังการเกิดภัย โดยเน้นไปที่การรักษาชีวิต การลดผลกระทบต่อสุขภาพ ความ

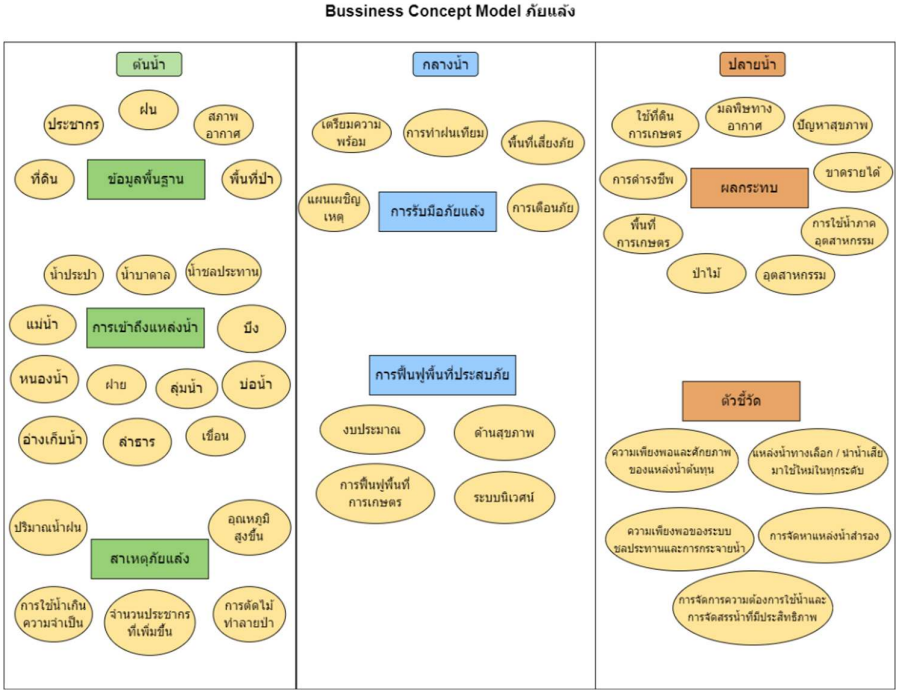
ปลอดภัยสาธารณะ การบรรเทาทุกข์ขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน รวมถึงการค้นหาและกู้ภัย การอพยพ การแจกจ่ายความช่วยเหลือ และการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว

หลังเกิดภัย (Post-Disaster)

5. การฟื้นฟู (Recovery) การฟื้นฟูในระยะหลังการเกิดภัยพิบัติเป็นกระบวนการในการปรับสภาพหรือปรับปรุงความเป็นอยู่และสุขภาพของชุมชนหรือสังคมที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ ตลอดจนการฟื้นฟูหรือฟื้นตัวของสินทรัพย์ทางเศรษฐกิจ กายภาพ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม กิจกรรมเหล่านี้ควรสอดคล้องกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนและ "การสร้างคืนใหม่ให้ดีกว่าเดิม" (Build Back Better) เพื่อหลีกเลี่ยงหรือลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในอนาคต

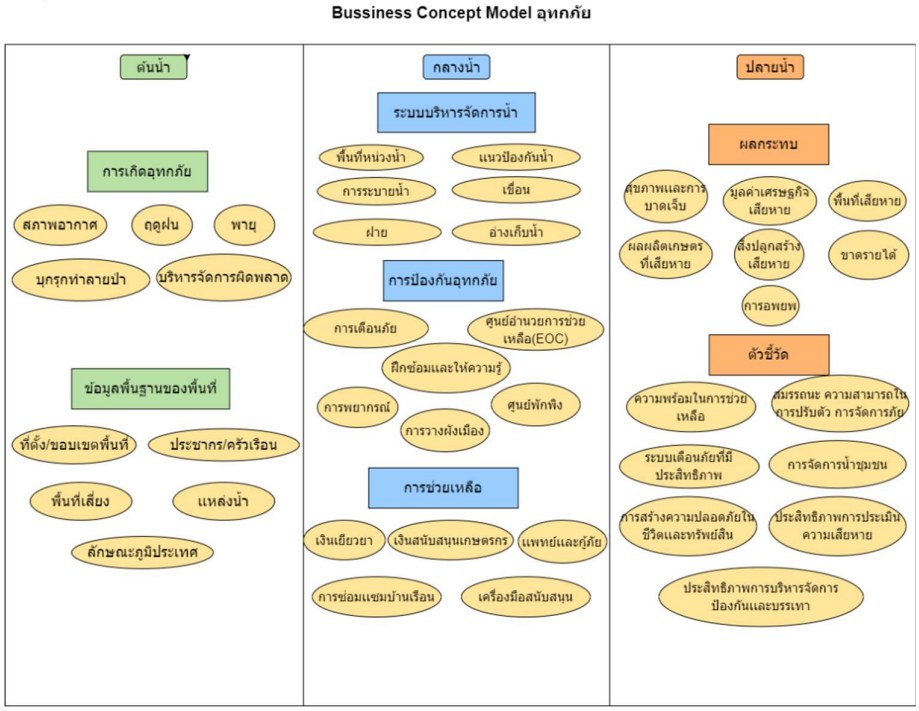
13. การวิเคราะห์กระบวนงานและชุดข้อมูล

13.1 ภัยแล้ง

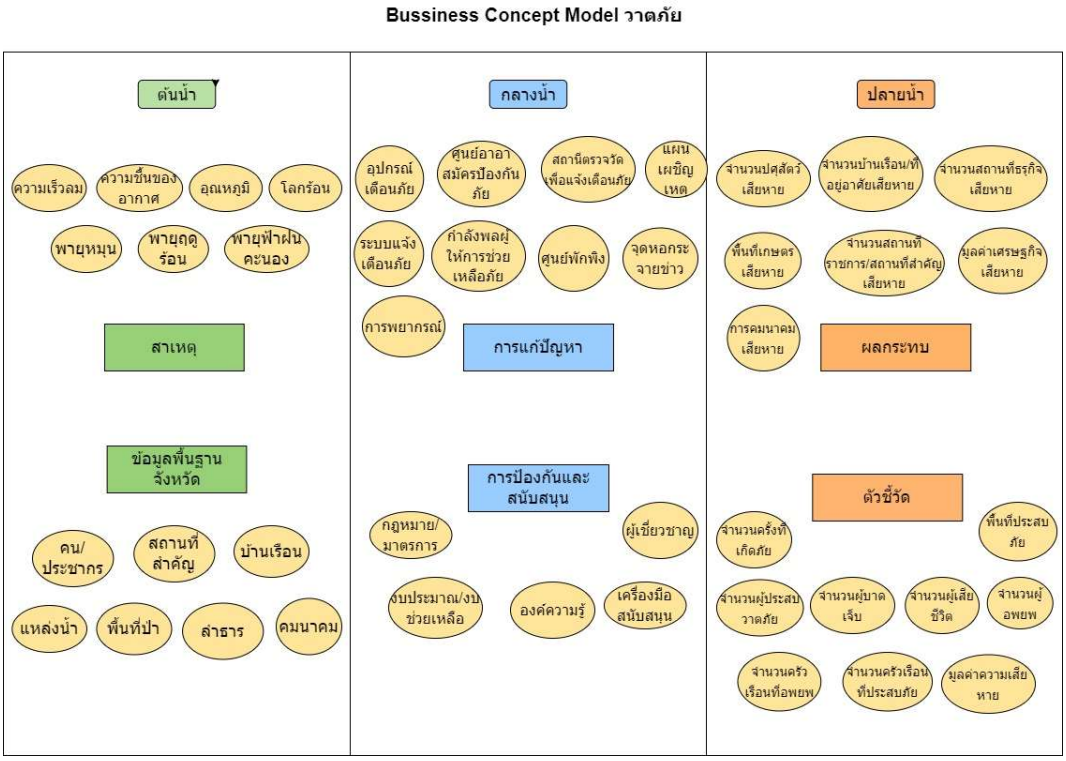
รูปที่ 15 ความเชื่อมโยงกับประเด็น Pain point “สาธารณภัย ด้านภัยแล้ง”

13.2 อุทกภัย

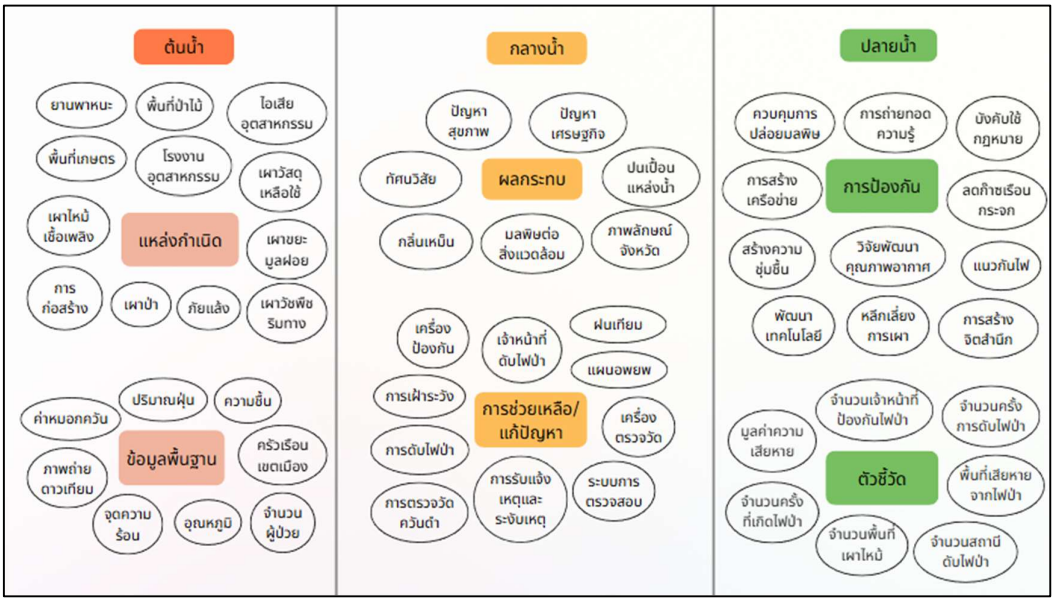
รูปที่ 16 ความเชื่อมโยงกับประเด็น Pain point “สาธารณภัย ด้านอุทกภัย”

13.3 วาตภัย

รูปที่ 17 ความเชื่อมโยงกับประเด็น Pain point “สาธารณภัย ด้านวาตภัย”

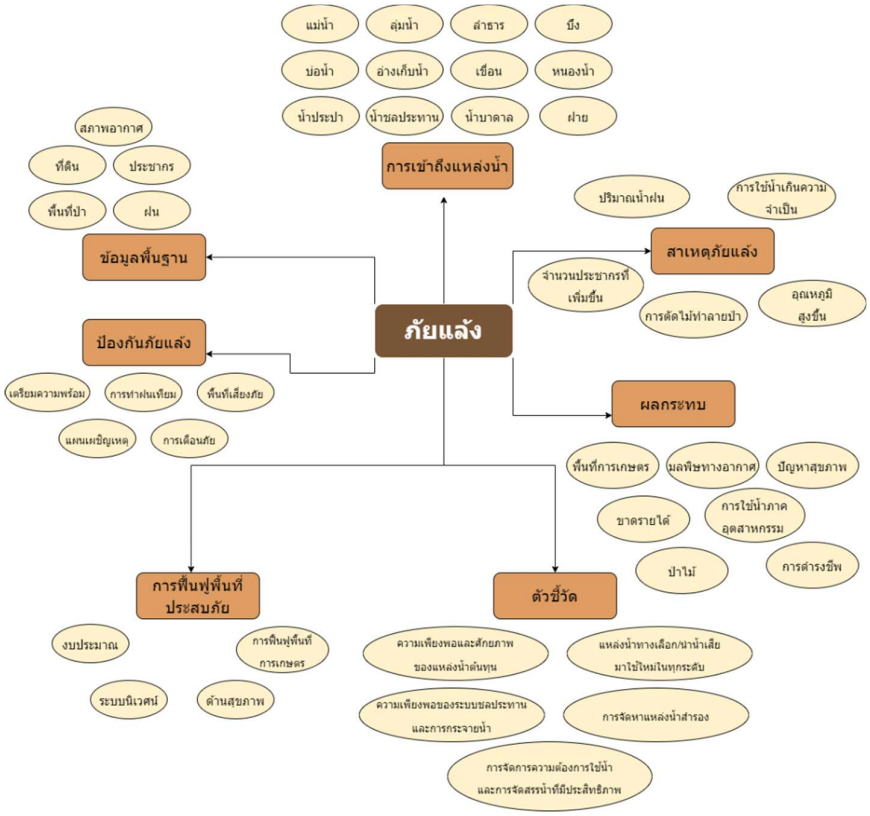
13.4 ไฟป่า และหมอกควัน

รูปที่ 18 ความเชื่อมโยงกับประเด็น Pain point “สาธารณภัย ด้านไฟป่า และหมอกควัน”

14. กำหนดข้อมูลที่ใช้ในการแก้ปัญหา

14.1 ภัยแล้ง

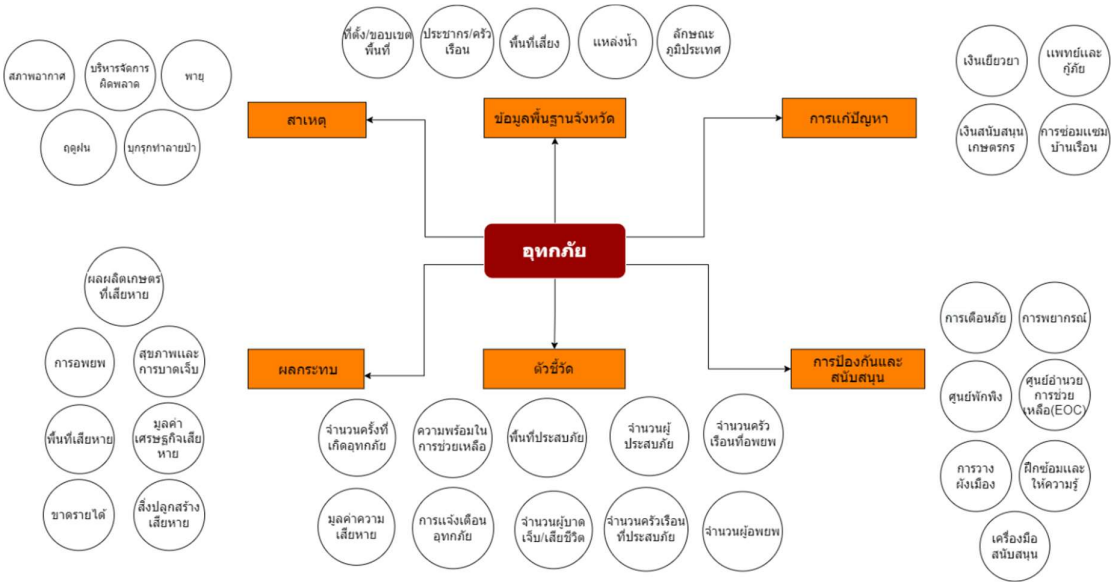
รูปที่ 19 Data Model ประเด็น Pain point “สาธารณภัย ด้านภัยแล้ง”

ตารางที่ 2 การกำหนดกลุ่ม/ขอบเขตประเด็น/การตอบปัญหาภัยแล้ง

กลุ่ม	ขอบเขตประเด็น	การตอบปัญหา
1. ข้อมูลพื้นฐาน	ประชากร ฝน สภาพอากาศ พื้นที่ป่า	- การคาดการณ์จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ - การคาดการณ์พื้นที่ที่ได้รับความเสียหาย
2. การเข้าถึงแหล่งน้ำ	แม่น้ำ ลุ่มน้ำ ลำธาร บึง บ่อน้ำ อ่างเก็บน้ำ เขื่อน หนองน้ำ น้ำประปา น้ำชลประทาน เขื่อน น้ำบาดาล ฝาย	- จำนวนประชากรที่เข้าถึงแหล่งน้ำการอุปโภค บริโภค - จำนวนเกษตรกร ที่ใช้น้ำทำการเกษตร
3. สาเหตุภัยแล้ง	ปริมาณน้ำฝน การใช้น้ำเกินความจำเป็น จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น การตัดไม้ทำลายป่า อุณหภูมิสูงขึ้น	- การคาดการณ์ปริมาณน้ำฝน - การบริหารการใช้น้ำในพื้นที่

กลุ่ม	ขอบเขตประเด็น	การตอบปัญหา
4. ป้องกันภัยแล้ง	เตรียมความพร้อม การทำฝนเทียม พื้นที่เสี่ยงภัย แผนเผชิญเหตุ การเตือนภัย	- จำนวนประชากรที่ประสบภัยแล้งลดลง - จำนวนพื้นที่ประสบภัยแล้งลดลง
5. การฟื้นฟูพื้นที่ประสบภัย	งบประมาณ การฟื้นฟูพื้นที่การเกษตร ระบบนิเวศน์ ด้านสุขภาพ	- มีงบประมาณที่เพียงพอ - จำนวนประชากรที่ประสบภัยแล้งได้รับการช่วยเหลือ - จำนวนพื้นที่ประสบภัยแล้งได้รับฟื้นฟู - มีความพร้อมในสถานบริการด้านสุขภาพ
6. ผลกระทบ	พื้นที่การเกษตร มลพิษทางอากาศ ปัญหาสุขภาพ ขาดรายได้ การใช้น้ำภาคอุตสาหกรรม ป่าไม้ พื้นที่การเกษตร	- จำนวนผู้ประสบภัย/เสียชีวิตลดลง - จำนวนเกษตรกรที่ได้รับความเสียหายลดลง - จำนวนพื้นที่การเกษตรที่ได้รับความเสียหายลดลง - ลดปัญหามลพิษทางอากาศ
7. ตัวชี้วัด	ความเพียงพอและศักยภาพของแหล่งน้ำต้นทุน แหล่งน้ำทางเลือก / นำน้ำเสียมาใช้ใหม่ในทุกระดับ ความเพียงพอของระบบชลประทานและการกระจายน้ำ การจัดหาแหล่งน้ำสำรอง การจัดการความต้องการใช้น้ำและการจัดสรรน้ำที่มีประสิทธิภาพ	- จำนวนความเพียงพอของการใช้น้ำเพิ่มขึ้น - ลดจำนวนผู้ประสบภัยแล้ง - ลดพื้นที่การเสี่ยงภัยแล้ง

14.2 อุทกภัย

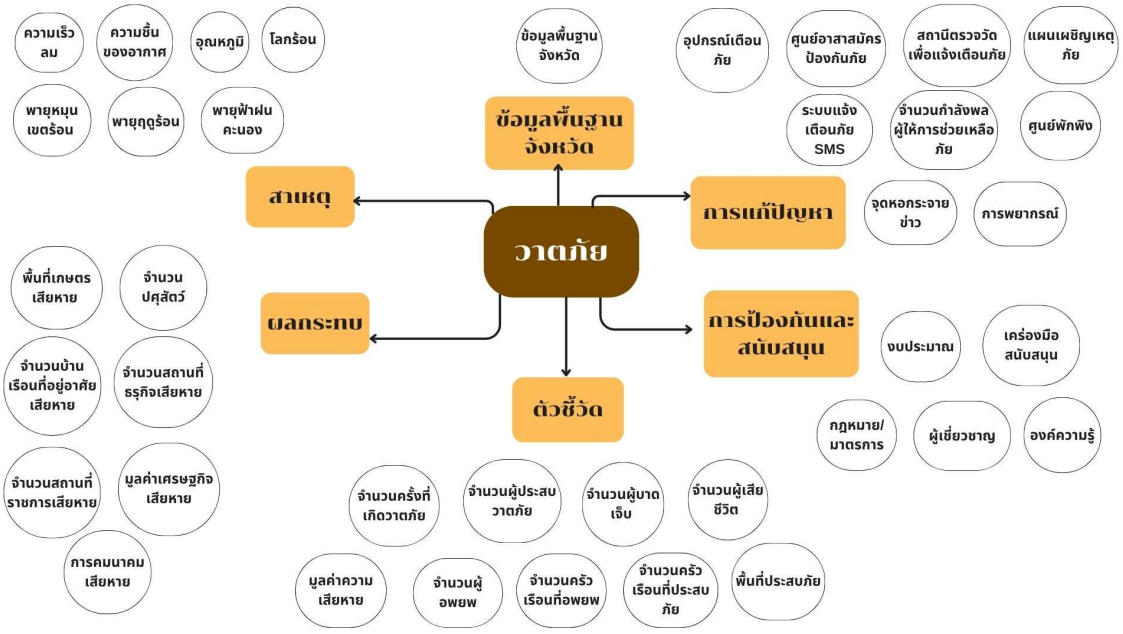
รูปที่ 21 Data Model ประเด็น Pain point “สาธารณภัย ด้านอุทกภัย”

ตารางที่ 3 การกำหนดกลุ่ม/ขอบเขตประเด็น/การตอบปัญหาอุทกภัย

กลุ่ม	ขอบเขตประเด็น	การตอบปัญหา
1. สาเหตุ	สภาพอากาศ ฤดูฝน พายุ บุกรุกทำลายป่า บริหารจัดการผิดพลาด	- การพยากรณ์และติดตามสถานการณ์ - การแจ้งเตือนล่วงหน้า
2. ข้อมูลพื้นฐานจังหวัด	ที่ตั้ง/ขอบเขตพื้นที่ ประชากร/ครัวเรือนพื้นที่เสี่ยง แหล่งน้ำ ลักษณะภูมิประเทศ	- การคาดการณ์จำนวนผู้ได้รับผลกระทบในพื้นที่ - การคาดกาณ์พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ
3. การแก้ปัญหา	เงินเยียวยา เงินสนับสนุนเกษตรกร แพทย์และกู้ภัย การซ่อมแซมบ้านเรือน	- มีการให้เงินสนับสนุนผู้ประสบภัยที่เพียงพอ - การซ่อมแซมบ้านเรือนที่เสียหายที่รวดเร็ว - มีบุคลากรทางการแพทย์ที่เพียงพอและมีกู้ภัยช่วยเหลือในยามฉุกเฉินได้ทันท่วงที
4. การป้องกันและสนับสนุน	การเตือนภัย ศูนย์อำนวยการช่วยเหลือ (EOC) ฝึกซ้อมและให้ความรู้ การพยากรณ์ การวางผังเมือง ศูนย์พักพิง เครื่องมือสนับสนุน	- การมีระบบแจ้งเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพ - การเตรียมความพร้อมของทรัพยากร (งบประมาณ คน ความรู้ และเครื่องมือ) - การมีบริการศูนย์พักพิงที่เพียงพอ - การออกแบบผังเมืองที่ป้องกันอุทกภัย - การพยากรณ์ที่แม่นยำ

กลุ่ม	ขอบเขตประเด็น	การตอบปัญหา
5. ผลกระทบ	สุขภาพและการบาดเจ็บ มูลค่าเศรษฐกิจเสียหาย พื้นที่เสียหาย ผลผลิตเกษตรที่เสียหาย สิ่งปลูกสร้างเสียหาย ขาดรายได้ การอพยพ	- จำนวนผู้ได้รับผลกระทบด้านสุขภาพ/ผู้บาดเจ็บ ลดลง - มูลค่าความเสียหายของเกษตรกร สิ่งปลูกสร้าง เศรษฐกิจลดลง

14.3 วาตภัย

รูปที่ 22 Data Model ประเด็น Pain point “สาธารณภัย ด้านวาตภัย”

ตารางที่ 4 การกำหนดกลุ่ม/ขอบเขตประเด็น/การตอบปัญหาวาตภัย

กลุ่ม	ขอบเขตประเด็น	การตอบปัญหา
1. สาเหตุ	พายุหมุน พายุฤดูร้อน พายุฝนฟ้าคะนอง ความเร็วลม ความชื้นของอากาศ อุณหภูมิ โลกร้อน	- การพยากรณ์และติดตามสถานการณ์ - การแจ้งเตือนภัยล่วงหน้า
2. ข้อมูลพื้นฐานจังหวัด	ข้อมูลพื้นฐานจังหวัด	- การคาดการณ์จำนวนผู้ได้รับผลกระทบในพื้นที่

กลุ่ม	ขอบเขตประเด็น	การตอบปัญหา
3. การแก้ปัญหา	อุปกรณ์เตือนภัย ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัย สถานีตรวจวัดเพื่อแจ้งเตือนภัย แผนเผชิญเหตุ ระบบแจ้งเตือนภัย กำลังพลผู้ให้การช่วยเหลือ ศูนย์พักพิง จุดหอกระจายข่าวการพยากรณ์	- จำนวนของประชากรที่ประสบภัยวาตภัยลดลง
4. การป้องกันและสนับสนุน	กฎหมาย/มาตรการ ผู้เชี่ยวชาญ งบประมาณ/งบช่วยเหลือ องค์ความรู้ เครื่องมือสนับสนุน	- การมีระบบแจ้งเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพ - การเตรียมความพร้อมของทรัพยากร (คน, งบประมาณ, เครื่องมือ) - การจัดตั้งศูนย์พักพิงและจุดหลบภัยที่เพียงพอ
5. ผลกระทบ	จำนวนปศุสัตว์ที่เสียหาย จำนวนบ้านเรือน/ที่อาศัยที่เสียหาย จำนวนสถานธุรกิจที่เสียหาย พื้นที่เกษตรเสียหาย การคมนาคมที่เสียหาย มูลค่าเศรษฐกิจเสียหาย	- จำนวนผู้ประสบภัย/บาดเจ็บ/เสียชีวิตลดลง - มูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจและทรัพย์สินลดลง

14.4 ไฟป่า และหมอกควัน

รูปที่ 23 Data Model ประเด็น Pain point “สาธารณภัย ด้านไฟป่า และหมอกควัน”

ตารางที่ 5 การกำหนดกลุ่ม/ขอบเขตประเด็น/การตอบปัญหาไฟป่า และหมอกควัน

กลุ่ม	ขอบเขตประเด็น	การตอบปัญหา
1. แหล่งกำเนิด	ภัยแล้ง การเผาป่า วัชพืชริมทาง ขยะมูลฝอย วัสดุเหลือใช้ เผาไหม้เชื้อเพลิง การก่อสร้าง ไอเสียอุตสาหกรรม ยานพาหนะ โรงงานอุตสาหกรรม ชุมชน พื้นที่ป่าไม้ พื้นที่เกษตร	- สาเหตุการเกิดหมอกควัน - การคาดการณ์เหตุการณ์
2. ข้อมูลพื้นฐานจังหวัด	ปริมาณฝุ่น ครัวเรือนเขตเมือง ค่าหมอกควัน จำนวนผู้ป่วย ความชื้น จุดความร้อน ภาพถ่ายดาวเทียม อุณหภูมิ	- ปริมาณฝุ่นลดลง - ค่าหมอกควันในจังหวัดลดลง
3. ผลกระทบ	กลิ่นเหม็น ทัศนวิสัย ปัญหาสุขภาพ ปัญหาเศรษฐกิจ ปนเปื้อนแหล่งน้ำ มลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ภาพลักษณ์จังหวัด	- จำนวนผู้ป่วยโรคทางเดินหายใจลดลง - มลพิษทางอากาศลดลง - มูลค่าทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น
3. การช่วยเหลือ/แก้ปัญหา	เครื่องป้องกัน แผนอพยพ เจ้าหน้าที่ดับไฟป่า การทำฝนเทียม เครื่องมือตรวจวัด การดับไฟป่า การเฝ้าระวัง การตรวจวัดค่าควันดำ ระบบการตรวจสอบ การรับแจ้งเหตุและระงับเหตุ	- การระงับไฟป่าได้อย่างรวดเร็ว - ศูนย์รับแจ้งเหตุ และเจ้าหน้าที่ดับไฟป่าเพียงพอ - การเกิดไฟป่าลดลง
4. การป้องกัน	การควบคุมการปล่อยมลพิษ สร้างความชุ่มชื้น สร้างแนวกันไฟ หลีกเลี่ยงการเผา ลดก๊าซเรือนกระจก พัฒนาเทคโนโลยี วิจัยพัฒนาคุณภาพอากาศ การถ่ายทอดความรู้ บังคับใช้กฎหมาย การสร้างเครือข่าย และการสร้างจิตสำนึก	- จำนวนครั้งและพื้นที่การเกิดไฟป่าลดลง - มลพิษทางอากาศลดลง

ตารางที่ 6 การกำหนดกลุ่ม/ขอบเขตประเด็น/การตอบปัญหาดินถล่ม

กลุ่ม	ขอบเขตประเด็น	การตอบปัญหา
1. สาเหตุ/ปัจจัย	พื้นที่ป่าไม้ลดลง พื้นที่ป่าเสื่อมโทรม ถางป่าภาคการเกษตร ตัดไม้ทำลายป่า เผาป่า ปริมาณน้ำฝน จำนวนวันฝนตกหนัก แรงดันน้ำใต้ดิน สิ่งกีดขวางทางน้ำ	- การวิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพที่เพิ่มโอกาสการเกิดดินถล่มล่วงหน้า
2. ข้อมูลพื้นฐาน	พื้นที่ป่าไม้ ชุมชนริมเชิงเขา พื้นที่แนวทางน้ำ ชุมชนริมแม่น้ำ	- การประเมินกลุ่มเปราะบางที่อาจได้รับผลกระทบจากข้อมูลพื้นที่และประชากร
3. ผลกระทบ	พื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ประสบภัย มูลค่าความเสียหาย เศรษฐกิจ เส้นทางคมนาคม สิ่งปลูกสร้าง/ที่อยู่อาศัย จำนวนผู้ประสบภัย	- จำนวนผู้ประสบภัย/บาดเจ็บ/เสียชีวิตลดลง - มูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจและทรัพย์สินลดลง
4. การช่วยเหลือ/แก้ปัญหา	อาสาสมัครด้านสาธารณภัย ระบบแจ้งเตือนภัย “Cell Broadcast” จุดติดตั้งหอเตือนภัย แผนอพยพ/เผชิญเหตุ สถานีตรวจวัดการเคลื่อนตัวของมวลดิน จุดปลอดภัย	- มีระบบแจ้งเตือนภัยและแผนอพยพที่มีประสิทธิภาพ - ประชาชนในพื้นที่เสี่ยงสามารถอพยพไปยังจุดปลอดภัยได้ทันท่วงที - การช่วยเหลือและเฝ้าระวังสถานการณ์เป็นไปอย่างรวดเร็ว
5. การป้องกัน	แผนที่เสี่ยงภัย กำแพงกันดิน ฟื้นฟูและเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ การอนุรักษ์และจัดการต้นน้ำ วางแผนการใช้ที่ดิน ปลูกพืชทางลาดชัน/คลุมดิน การจัดการระบบระบายน้ำ	- การลดความเสี่ยงและโอกาสในการเกิดดินถล่มในระยะยาว - การใช้ประโยชน์ที่ดินสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และแผนที่เสี่ยงภัย - พื้นที่ป่าต้นน้ำได้รับการฟื้นฟูและจัดการอย่างยั่งยืน

15. การบูรณาการใช้ชุดข้อมูลจากระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน และ ระบบบัญชีข้อมูลศูนย์ข้อมูล

15.1 ระบบบัญชีของศูนย์ข้อมูล

ตารางที่ 7 การบูรณาการใช้ชุดข้อมูลจากระบบบัญชีข้อมูลศูนย์ข้อมูล

รายชื่อระบบบัญชี	หน่วยงานเจ้าของศูนย์ข้อมูล	URL	ระบบที่ใช้	จำนวนชุดข้อมูล
ไม่มีการใช้ข้อมูลจากระบบบัญชีของศูนย์ข้อมูล				

15.2 ระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน

ตารางที่ 8 การบูรณาการใช้ชุดข้อมูลจากระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน

รายชื่อระบบบัญชี	หน่วยงานเจ้าของข้อมูล	URL	จำนวนชุดข้อมูล
1. ระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	https://catalog.disaster.go.th/	10
2. ระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน	กรมควบคุมมลพิษ	https://pcd.gdcatalog.go.th/	2
3. ระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน	กรมป่าไม้	https://data.forest.go.th/	1

16. บัญชีข้อมูลดิจิทัล

ตารางที่ 9 บัญชีข้อมูลดิจิทัลที่ใช้ในการวิเคราะห์ Dashboard

ลำดับ	จังหวัด	ชื่อชุดข้อมูล	เจ้าของ	URL_Dataset
1	จังหวัดพิษณุโลก	จำนวนเส้นทางคมนาคมที่เสียหายจากวาตภัย	แขวงทางหลวงพิษณุโลก	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/vatatank1
2	จังหวัดพิษณุโลก	จำนวนเส้นทางคมนาคมที่เสียหายจากอุทกภัยและโคลนถล่ม	แขวงทางหลวงพิษณุโลก	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/372-4045
3	จังหวัดพิษณุโลก	จำนวนเส้นทางคมนาคมที่เสียหายจากอัคคีภัย	แขวงทางหลวงพิษณุโลก	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/4045-269
4	จังหวัดพิษณุโลก	คดีจับกุมเกี่ยวกับไฟไหม้	ตำรวจภูธรจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/tree05
5	จังหวัดพิษณุโลก	คดีจับกุมเกี่ยวกับไฟป่า	ตำรวจภูธรจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/tree06
6	จังหวัดพิษณุโลก	เรื่องร้องเรียนปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม	ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดพิษณุโลก	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/y7_06_02

ลำดับ	จังหวัด	ชื่อชุดข้อมูล	เจ้าของ	URL_Dataset
7	จังหวัดพิษณุโลก	อุณหภูมิสูงสุด อุณหภูมิต่ำสุด	สถานีอุตุนิยมวิทยาพิษณุโลก	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/metnet
8	จังหวัดพิษณุโลก	ปริมาณน้ำฝน	สถานีอุตุนิยมวิทยาพิษณุโลก	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/y3_01_01_06
9	จังหวัดพิษณุโลก	ความชื้นสัมพัทธ์	สถานีอุตุนิยมวิทยาพิษณุโลก	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/my-metnet
10	จังหวัดพิษณุโลก	งบประมาณที่ได้รับจัดสรรในด้านการดูแลป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน	สำนักงานจังหวัดพิษณุโลก	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/tree07
11	จังหวัดพิษณุโลก	โครงการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง	สำนักงานจังหวัดพิษณุโลก	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/drought-project
12	จังหวัดพิษณุโลก	แนวทาง มาตรการในการป้องกันเพื่อลดปริมาณฝุ่น PM 2.5	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/y2_03_06_02
13	จังหวัดพิษณุโลก	พื้นที่ภัยแล้ง 10 ปี	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/10
14	จังหวัดพิษณุโลก	ร้อยละของประชากรที่ประสบอุทกภัย	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/y6_03_02_01

ลำดับ	จังหวัด	ชื่อชุดข้อมูล	เจ้าของ	URL_Dataset
15	จังหวัดพิษณุโลก	ความเสียหายจากอุทกภัยและดินโคลนถล่ม	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/phitsanulok130
16	จังหวัดพิษณุโลก	พื้นที่ประสบอุทกภัย	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/y5_02_01_07
17	จังหวัดพิษณุโลก	สถิติดินโคลนถล่มรายหมู่บ้าน	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/con_phi_06
18	จังหวัดพิษณุโลก	สถิติอุทกภัยรายหมู่บ้าน	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/utak_6_67
19	จังหวัดพิษณุโลก	โครงการแก้ปัญหาภัยแล้ง และปัญหาอุทกภัย	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/phitsanulok129
20	จังหวัดพิษณุโลก	จำนวนครัวเรือนที่ประสบวาตภัย	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/junmvata
21	จังหวัดพิษณุโลก	จำนวนครั้งการเกิดพายุ	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/payuplk
22	จังหวัดพิษณุโลก	แผนเผชิญเหตุอุทกภัย วาตภัย และดินถล่ม	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/stormplan/resource/c995d2bc-16ae-4ad2-afd2-82573640c7c9

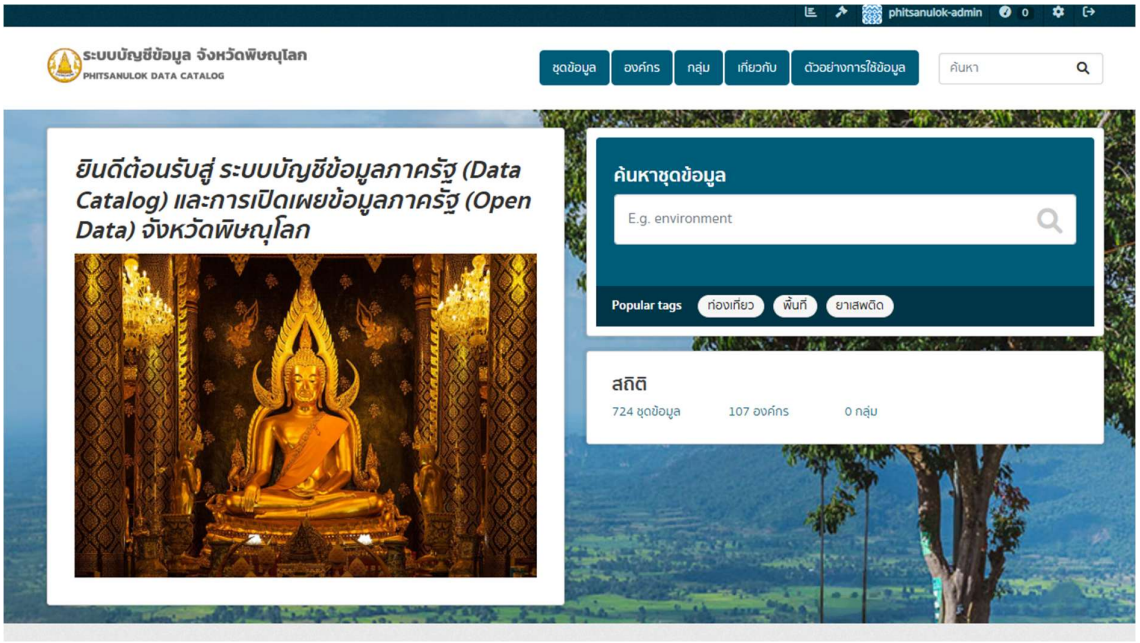
ลำดับ	จังหวัด	ชื่อชุดข้อมูล	เจ้าของ	URL_Dataset
23	จังหวัดพิษณุโลก	แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/phaipongkan
24	จังหวัดพิษณุโลก	จำนวนผู้อพยพ	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/evacuate/resource/aee6de7b-71f3-4a6f-83c4-f199d9d32e15
25	จังหวัดพิษณุโลก	มูลค่าความเสียหายจากอัคคีภัย	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/mony_fire/resource/1c837406-b709-46f6-a2b0-32ab423ee8c7
26	จังหวัดพิษณุโลก	จำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บ	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/fire-injured/resource/6f67dbf6-d74e-4685-9eb5-9a0558008692
27	จังหวัดพิษณุโลก	แผนปฏิบัติการด้านพัฒนาความปลอดภัยด้านอัคคีภัย	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/planfire/resource/079e4e76-1a6d-462b-9068-40e4e791829a
28	จังหวัดพิษณุโลก	จำนวนเจ้าหน้าที่ดับเพลิง	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/frieman/resource/df48622a-0a4e-49b0-9ddd-bef201da8931
29	จังหวัดพิษณุโลก	จำนวนรถดับเพลิง	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/firetruck/resource/211c15c6-1bf6-4144-9824-60919fb37ac0
30	จังหวัดพิษณุโลก	สาเหตุการเกิดอัคคีภัย	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/cause/resource/40fd6d57-b11c-40c4-b1fd-8662f2f6d9d6

ลำดับ	จังหวัด	ชื่อชุดข้อมูล	เจ้าของ	URL_Dataset
31	จังหวัดพิษณุโลก	จำนวนครั้งที่เกิดอัคคีภัย	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/numberfire/resource/5f4161f4-edc2-46a4-a0c5-ee9a3827bb6e
32	จังหวัดพิษณุโลก	สถิติการเกิดอัคคีภัย	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/aug_67
33	จังหวัดพิษณุโลก	ช่วงเวลาที่เกิดอุบัติเหตุ	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/69_932026
34	จังหวัดพิษณุโลก	ถนนที่เกิดอุบัติเหตุ	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/2_9032026
35	จังหวัดพิษณุโลก	บริเวณจุดเกิดเหตุ	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/3_9032026
36	จังหวัดพิษณุโลก	พฤติกรรมเสี่ยงของผู้ประสบเหตุ	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/5_09032026
37	จังหวัดพิษณุโลก	ยานพาหนะที่เกิดอุบัติเหตุ	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/6_09032026
38	จังหวัดพิษณุโลก	สถิติอุบัติเหตุทางถนน	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/7_09032026

ลำดับ	จังหวัด	ชื่อชุดข้อมูล	เจ้าของ	URL_Dataset
39	จังหวัดพิษณุโลก	สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/8_09032026
40	จังหวัดพิษณุโลก	ผู้ป่วยโรคจมูกอักเสบเรื้อรัง	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/chronic-rhinitis
41	จังหวัดพิษณุโลก	ผู้ป่วยโรคหอบหืด	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/asthma
42	จังหวัดพิษณุโลก	ผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/chronic-obstructive-pulmonary-disease
43	จังหวัดพิษณุโลก	พื้นที่ป่าที่เสียหายจากการเกิดไฟไหม้	สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 11	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/pa1
44	จังหวัดพิษณุโลก	ภาคีเครือข่ายอาสาสมัครพิทักษ์อุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 11	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/tree09
45	จังหวัดพิษณุโลก	จำนวนครั้งของการดับไฟป่า	สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 11	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/tree13
46	จังหวัดพิษณุโลก	พื้นที่ป่าที่ปลูกเพิ่ม	สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 11	https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/dataset/tree16

17. สถานภาพของระบบบัญชีข้อมูลจังหวัด

ผู้สนใจข้อมูลสามารถเข้าใช้งานระบบบัญชีข้อมูลจังหวัด... ผ่าน GD Catalog Platform ซึ่งได้ให้บริการที่เว็บไซต์ : URL : https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/

รูปที่ 25 ภาพหน้าเว็บไซต์ของระบบบัญชีข้อมูลพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก

17.1 ความพร้อมของชุดข้อมูลที่เป็นแบบโครงสร้าง

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนชุดข้อมูลแบบมีโครงสร้าง จำแนกตามกลุ่มชุดข้อมูล

กลุ่มชุดข้อมูล	จำนวนชุดข้อมูลแบบมีโครงสร้าง
การเกษตร และประมง	2 ชุดข้อมูล
อุตสาหกรรม	1 ชุดข้อมูล
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	5 ชุดข้อมูล
ประชากรศาสตร์ ประชากรและเคหะ	6 ชุดข้อมูล

17.2 ความพร้อมของผู้มีส่วนได้เสียเข้าร่วมในระบบบัญชี

ตารางที่ 11 รายชื่อชุดข้อมูลที่มีความพร้อมใช้ในการนำไปวิเคราะห์ Dashboard จำแนกตามหน่วยงานผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

รายชื่อหน่วยงาน	รายชื่อชุดข้อมูลที่หน่วยงานเป็นเจ้าของ
1.กรมทรัพยากรน้ำ (4 ชุดข้อมูล)	1. ชุดข้อมูลในพื้นที่เกษตรนอกเขตชลประทาน 2. ชุดข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง 3. ชุดข้อมูลระดับน้ำในลำน้ำ 4. ชุดข้อมูลปริมาณน้ำในแหล่งน้ำขนาดเล็ก

17.3 รายการชุดข้อมูลที่มีข้อมูลพร้อมใช้และต้องการนำมาใช้งาน แต่ยังไม่ได้นำขึ้นระบบบัญชีข้อมูลจังหวัด

ตารางที่ 12 รายการชุดข้อมูลที่มีข้อมูลพร้อมใช้และต้องการนำมาใช้งาน แต่ยังไม่ได้นำขึ้นระบบบัญชีข้อมูลจังหวัด

รายการข้อมูล	หน่วยงาน	อยู่ในหมวด	การตอบปัญหา
ไม่มีรายการชุดข้อมูลที่มีข้อมูลพร้อมใช้และต้องการนำมาใช้งาน แต่ยังไม่ได้นำขึ้นระบบบัญชีข้อมูลจังหวัด			

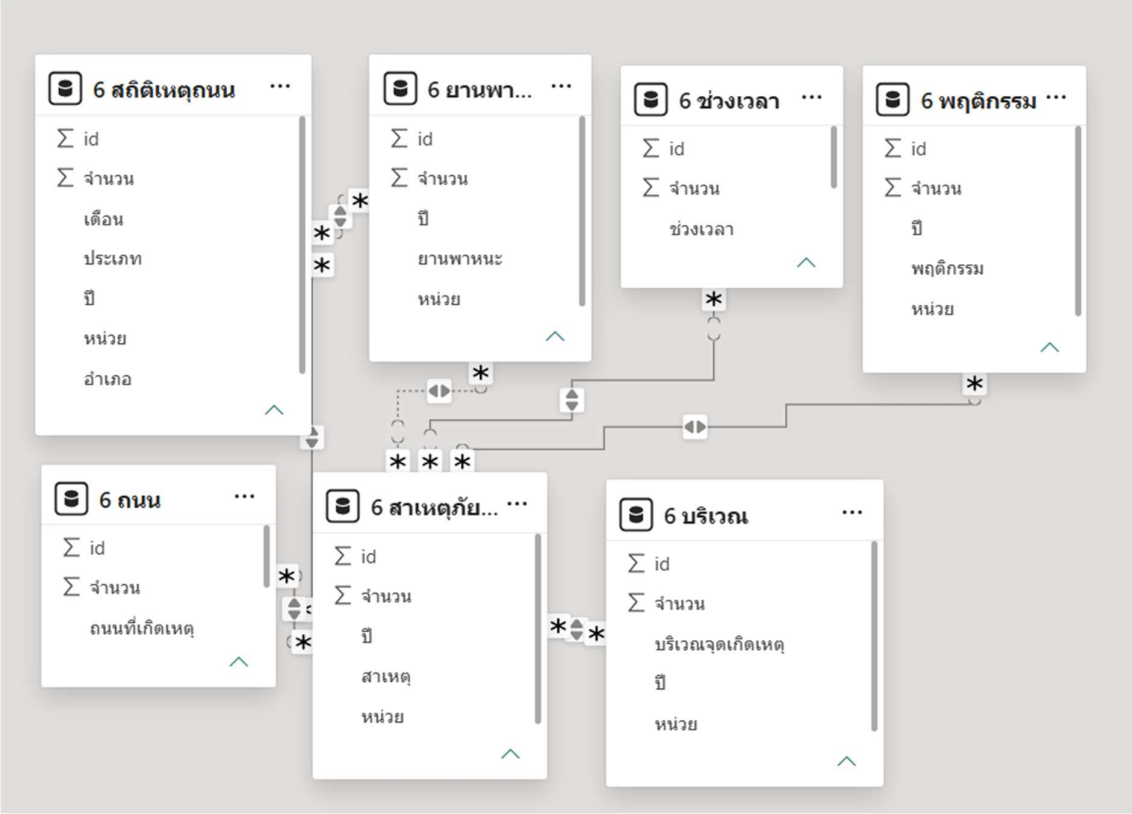
17.4 รายการชุดข้อมูลที่ต้องการใช้แต่ยังไม่มีข้อมูล

ตารางที่ 13 รายการชุดข้อมูลที่ต้องการใช้แต่ยังไม่มีข้อมูล

รายการข้อมูลที่ไม่มีการจัดเก็บ	หมายเหตุ
ไม่มีรายการชุดข้อมูลที่ต้องการใช้แต่ยังไม่มีข้อมูล	

18. การวิเคราะห์ข้อมูล

18.1 การกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างเรื่อง (Data Model)

รูปที่ 26 ความสัมพันธ์ระหว่างชุดข้อมูล

18.2 รูปแบบของ Mockup ของ Power BI ที่เหมาะกับสารสนเทศที่ใช้ในกระบวนงาน

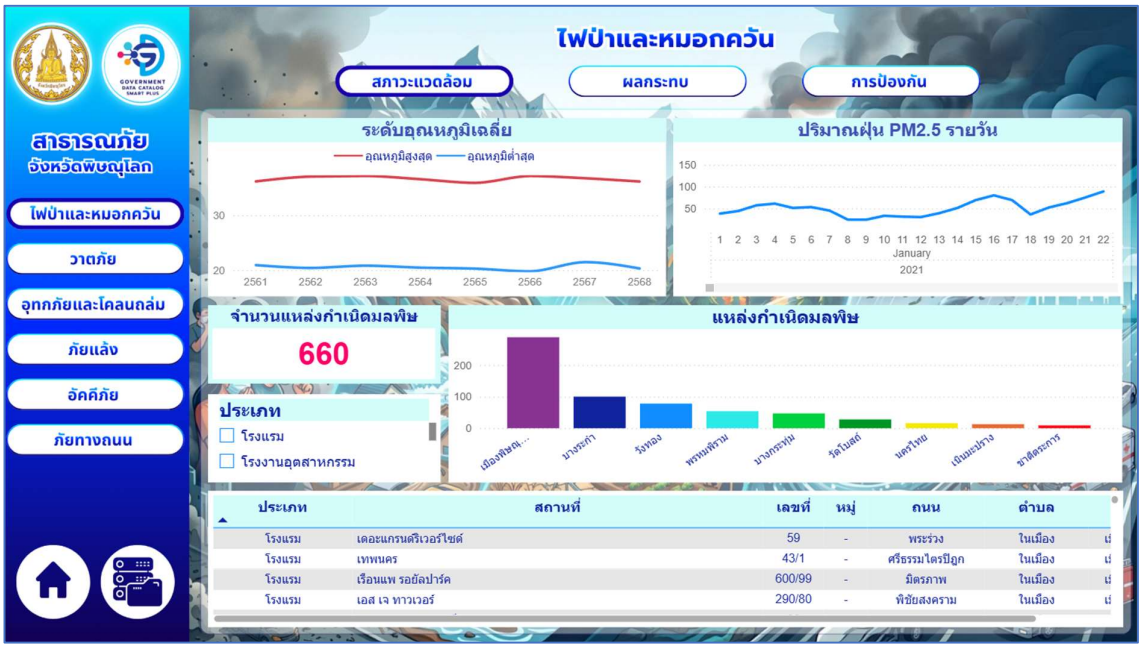
รูปที่ 27 รูปแบบของ Mockup ของ Power BI

18.3 สถานภาพการขึ้นต้นแบบ Dashboard

สามารถเรียกใช้งานได้ที่ URL : https://agencyas.nso.go.th/.../utilization

(Link ที่ได้ทดสอบการขึ้นชุดข้อมูล ด้วย CKAN API : https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiYzY1ODc2MDEtNDI0Mi00NGE5LWI0YTMtMmZhNDdmYTE5NDAzIiwidCI6ImY2NGQzMTgzLTc2OTEtNGZjYi1hNWVmLTM5ZWJjMDgyYmZmOSIsImMiOjEwfQ%3D%3D

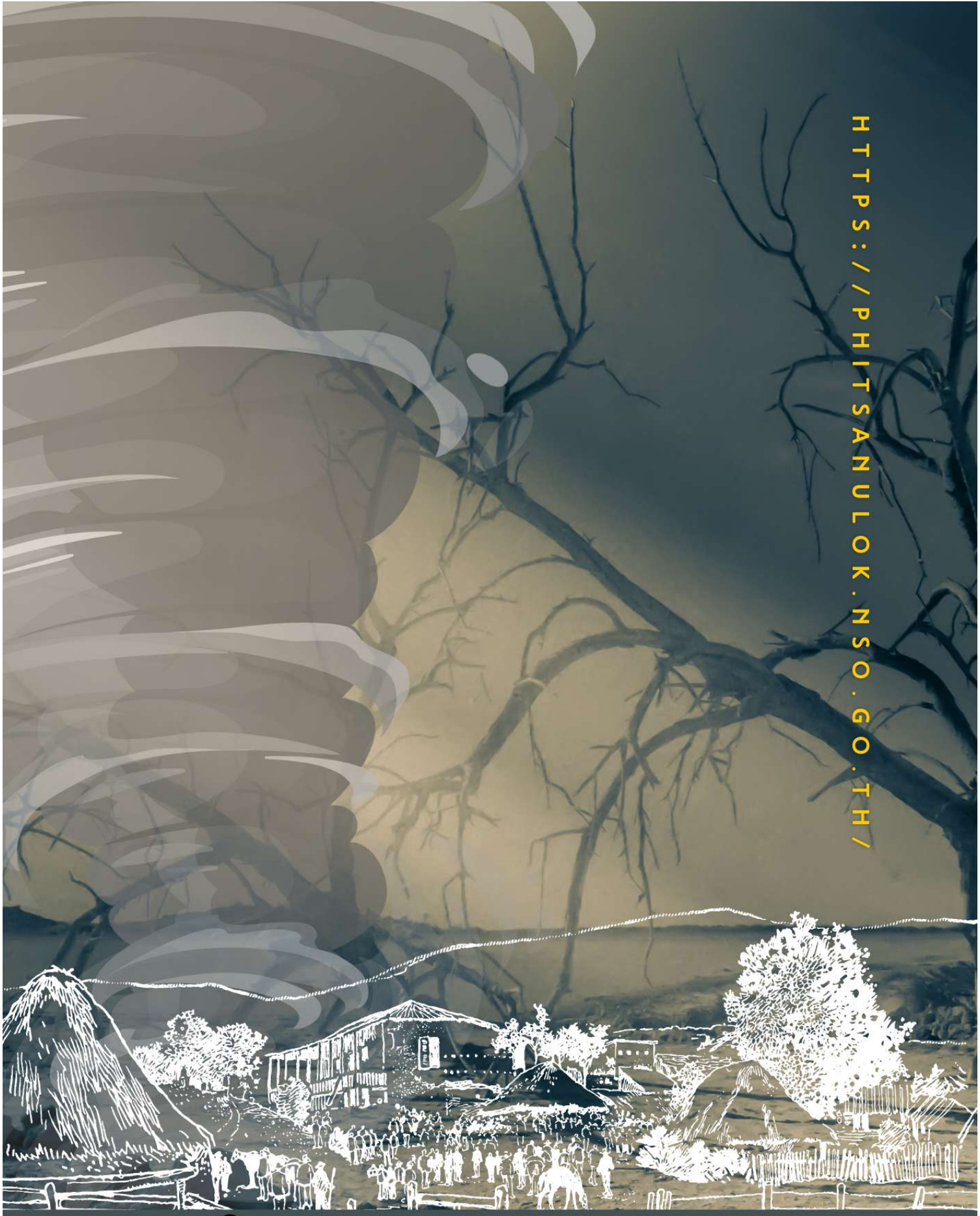

รูปที่ 28 สารสนเทศวิเคราะห์การนำไปใช้ประโยชน์

19. อ้างอิง

1. แผนพัฒนาจังหวัดพิษณุโลก (พ.ศ. 2566-2570) ฉบับทบทวน
2. ไพบูลย์วัฒนศิริธรรม. (2546). ความมั่นคงของมนุษย์. เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการประจำปี. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย
3. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (ม.ป.ป.). สรุปสาระสำคัญ กรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 – 2573. สืบค้นจาก https://research.disaster.go.th/research/download/5553?id=5915
4. SDG Move. (ม.ป.ป.). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ SDGs. สืบค้นจาก https://www.sdgmove.com/sdg-101/
5. UNFCCC. (n.d.). Key aspects of the Paris Agreement. Retrieved from https://www.unfccc.int/most-requested/key-aspects-of-the-paris-agreement
6. UNESCAP. (2021). Disaster-related Statistics Framework. Retrieved from https://unece.org/sites/default/files/2021-06/S1_2_Disaster-related%

ศาลากลางจังหวัดพิษณุโลก ชั้น 6 อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

สำนักงานสถิติจังหวัดพิษณุโลก 0 5525 1943

Area data catalog : https://phitsanulok.gdcatalog.go.th/